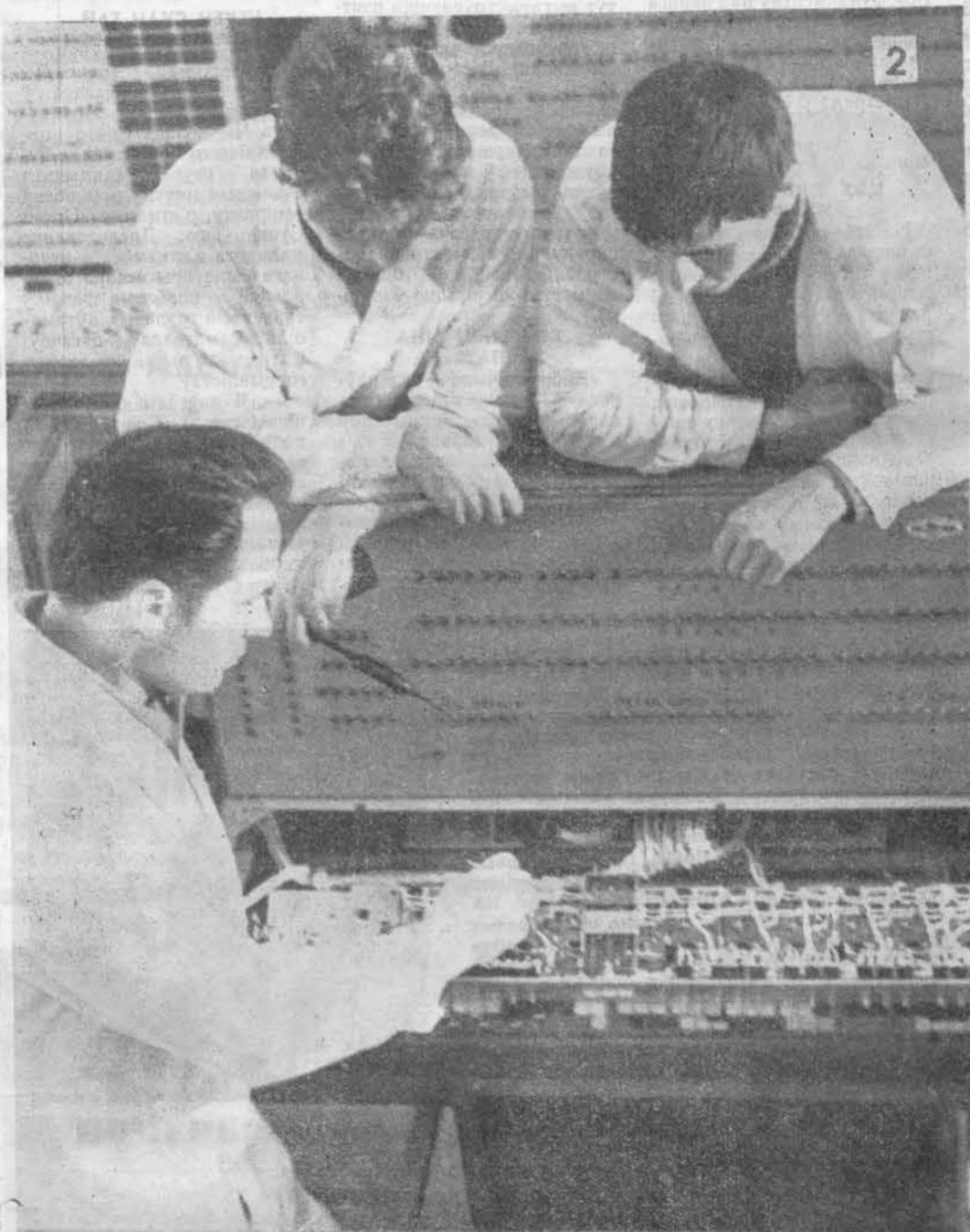
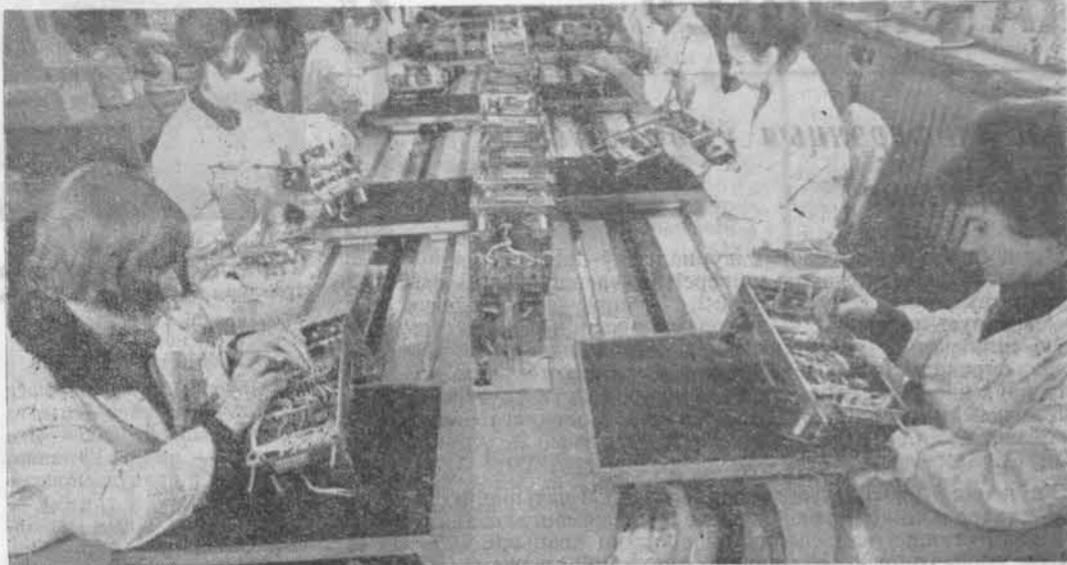

НА ЗМЕНУ

ЛІЧЫЛЬНІКАМ І АРЫФМОМЕТРАМ

Дваццаць пяць год назад Беларусь ляжала ў руінах, што пакінулі пасля сябе гітлераўскія акупанты. Цяжкі то быў для нас час. Мы марылі аб самым надзённым, нам не хапала самага неабходнага.

Але мінула ўсяго некалькі год, і на палі выйшлі першыя трактары «Беларусь», па дарогах пабеглі магутныя «МАЗы», запрацавалі дасканалыя станкі і машыны, зробленыя на беларускіх заводах. Цяпер для таго, каб рухаць уперад нашу навуку, кіраваць вытворчасцю, весці складаную гаспадарку, нам спатрэбілася вылічальная тэхніка.

Найбольшай папулярнасцю карыстаецца машына Мінскага завода электронна-вылічальных машын імя Арджанікідзе «Мінск-22». Яна хутка заваявала прызнанне ў Саветскім Саюзе, яе з ахвотай куплялі краіны — члены Савета эканамічнай узаемадапамогі, мы экспартавалі яе ў некаторыя капіталістычныя краіны.

Машына «Мінск-22» недарагая, простая ў эксплуатацыі, і гэта адкрывала магчымасць для буйнасэрыйнай вытворчасці яе. Даўно мінуў час, калі электронна-вылічальную машыну выкарыстоўвалі як аўтаматычны арыфмометр. Сёння яна шырока ўжываецца ў народнай гаспадарцы для рашэння вялікага кола навукова-эканамічных задач. Без гэтых машын немагчыма сёння ўявіць планаванне нашай гаспадаркі. Устаноўленыя на буйных заводах і фабрыках, электронна-вылічальныя машыны ажыццяўляюць кіраванне вытворчасцю, перапрацоўваюць, запамінаюць і па першаму патрабаванню выдаюць вялікую колькасць разнастайнай інфармацыі, вызначаюць, у якім стане знаходзіцца вытворчасць, планіруюць загрузку цэхаў, налічваюць заробную плату.

Ішоў час, і з машынай «Мінск-22» адбылося тое, што адбываецца з любой машынай, — яна маральна ўстарэла.

Выкарыстаўшы і абагуліўшы вопыт работы «Мінск-22», вучоныя і канструктары стварылі новую электронна-вылічальную машыну «Мінск-32». Яна мае многа пераваг перад сваёй папярэдняй. Так, напрыклад, калі апэратыўная памяць першай утрымлівала восем тысяч разрадных слоў, то другой — больш шасцідзясяці тысяч. «Мінск-22» адначасова рашала толькі адну праграму, «Мінск-32» — чатыры рабочыя праграмы. Да комплекта апошняй мадэлі машыны можна далучаць больш ста знешніх прыстасаванняў. Яна можа працаваць у комплексе з некалькімі іншымі машынамі.

Машына «Мінск-32» запушчана ў серыйную вытворчасць, а канструктары і інжынеры завода працуюць ужо над стварэннем новай, яшчэ больш дасканалай электронна-вылічальнай машыны.

1. НА КАНВЕЕРЫ

2. ІДЗЕ ЗБОРКА ЧАГОВАЙ МАШЫНЫ.

АНТАЖНІЦЫ Г. МАЗАВА І Р. ФУРСЕЕВА.

Фота А. КАЛЯДЫ.

ЯНЫ СТВАРЫЛІ

ПЕРШЫ «ДОМ

НА АРБІЦЕ»

Прэс-канферэнцыя ў Маскоўскім універсітэце

Сотні савецкіх і замежных журналістаў прыйшлі наяду-на ў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт, «аснашчаныя» фотаапаратамі, кіна- і тэлекамерамі, на прэс-канферэнцыю, прысвечаную запуску і паспяховаму ажыццяўленню стыкоўкі пільтуемых касмічных караблёў «Саюз-4» і «Саюз-5», пераходу ўпершыню ў свеце ў час арбітальнага палёту двух касманаўтаў з аднаго карабля ў другі і сустрэчы з лётчыкамі-касманаўтамі СССР Героямі Савецкага Саюза таварышамі Ул. Шаталавым, В. Валынавым, Я. Хруновым і А. Елісеевым.

З'яўленне ў прэзідыуме прэс-канферэнцыі чатырох вола-таў—стваральнікаў першай у свеце эксперыментальнай арбітальнай станцыі карэспандэнты сустрэлі авацыяй.

Прэс-канферэнцыю, скліканую Акадэміяй навук СССР і Міністэрствам замежных спраў СССР, адкрыў прэзідэнт АН СССР акадэмік М. Келдыш.

Ён ахарактарызаваў асноўныя этапы развіцця тэхнікі пільтуемых палётаў у СССР. Крок за крокам, сказаў вучоны, пачынаючы з 4 кастрычніка 1957 года, калі быў запушчаны першы штучны спадарожнік Зямлі, узрастае складанасць і значнасць касмічных эксперыман-таў. Палёт Юрыя Гагарына ў красавіку 1961 года паклаў пачатак практычнаму асваенню чалавекам касмічнай прасторы. Для яго ажыццяўлення былі папярэдне вырашаны найскладанейшыя навукова-тэхнічныя праблемы. У 1965 годзе чалавек упершыню выйшаў у адкрыты космас. Ім быў савецкі касманаўт Аляксей Ляонаў. Далейшае развіццё касмічных палётаў атрымалі на амерыканскіх караблях «Джэміні», на якіх упершыню праводзілася ручная стыкоўка карабля з ракетай «Аджэна». У 1967 і 1968 гадах была двойчы паспяхова праведзена аўтаматычная стыкоўка штучных спадарожнікаў Зямлі «Космас», а ў кастрычніку 1968 года быў ажыццяўлен сумесны палёт караблёў «Саюз-2» і «Саюз-3» з лётчыкам-касманаўтам Г. Верагавым, які праводзіў эксперымент па пошуку, збліжэнню і маневраванню караблёў.

Цяпер ажыццяўлена першая зборка на арбіце эксперы-ментальнай касмічнай станцыі, праведзен эксперымент па змене экіпажа карабля ў палёце.

Акадэмік М. Келдыш адзначыў, што гэты палёт ад-крывае шырокія магчымасці для правядзення разнастай-ных працяглых даследаванняў у касмічнай прасторы на пастаянна дзеючай касмічнай станцыі, адкрывае магчы-масці адпраўкі вучоных на гэтыя станцыі на неабходны тэрмін. Вялікая роля эксперыменту з караблямі «Саюз-4» і «Саюз-5» і для падрыхтоўкі будучых экспедыцый на іншыя планеты, таму што такія экспедыцыі рацыянальна ажыццяўляць з дапамогай стыкоўкі некалькіх касмічных апаратаў.

Гаворачы аб тым, што ў нашай краіне планамерна ажыццяўляецца шырокая і многамэтавая праграма вывучэння і асваення касмічнай прасторы ў мірных мэтах, вучоны падкрэсліў, што яна спалучае ў сабе розныя метады касмічных даследаванняў, якія ўключаюць выкарыстанне аўтаматычных станцый і пільтуемых палётаў. У прыватнасці, створана і некалькі раз паспяхова выпрабавана станцыя «Зонд», якая дае магчымасць ажыццяўляць як аўтаматычныя, так і пільтуемых палёты на вялікіх адда-леннях ад Зямлі і забяспечвае вяртанне на Зямлю з дру-гой касмічнай скорасцю.

На Месяцы і планетах, працягваюць вучоны, ёсць яшчэ многа нязведанага, даступнага вывучэнню аўтаматычнымі станцыямі, а для шэрагу задач патрабуюцца доўгачасовыя даследаванні з удзелам вучоных і спецыялістаў розных напрамкаў. Арбітальныя станцыі знойдуць шырокае ўжы-ванне для правядзення астрафізічных, геофізічных, мета-ралагічных і іншых даследаванняў і могуць з'явіцца плат-формай для пранікнення чалавека ў глыбіні космасу. Яны дазваляць вучоным наблізіцца да аб'ектаў даследаванняў, істотна расшырыць магчымасці назіранняў і праводзіць іх на працягу доўгага часу. Арбітальныя станцыі безумоўна знойдуць шырокае ўжыванне і для вырашэння роз-ных народнагаспадарчых задач.

Паспяховы палёт караблёў «Саюз-4» і «Саюз-5», заявіў у заключэнне вучоны, вырашыў важнейшыя задачы, звязаныя са стварэннем такіх станцый. Гэты выдатны экс-перымент з'яўляецца велізарным поспехам нашай навукі і тэхнікі, адлюстроўвае высокі ўзровень развіцця нашай прамысловасці. Героічны палёт таварышаў Ул. Шатала-ва, В. Валынава, А. Елісеева, Я. Хрунова—гэта важны этап па шляху да асваення калязямной, а ў будучым і далёкай касмічнай прасторы.

Лётчыкі-касманаўты, якія выступілі затым, расказалі аб тым, як была створана першая эксперыментальная стан-цыя на арбіце, як працавалася ім у космасе, як быў зроб-лены пераход з карабля ў карабель, падзяліліся сваімі ўражаннямі аб палёце. Яны падзякавалі ўсім вучоным, ін-жынерам, канструктарам, рабочым і выпрабавальнікам, якія прымалі ўдзел у стварэнні караблёў «Саюз» і правя-дзенні іх сумеснага палёту.

Вучоныя і касманаўты адказалі на пытанні савецкіх і замежных журналістаў.

(ТАСС).

Перадавы слесар-зборшчык Мінскага ордэна Леніна трактарнага завода Анатоль СУМАР.

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

ПЕРШЫЯ АГРЭГАТЫ

Пачаўся мантаж першага праматочнага котлаагрэгата Лукомльскай ДРЭС. Яго вышыня— амаль 15-павяр-ховы дом, а прадукцыйнасць—950 тон пары ў гадзіну— удвая больш, чым на іншых станцыях рэспублікі. Першы блок каркаса катла вагой 84 тony маціруе бры-гада Яўгена-Гірына.

Адначасова пачаўся мантаж фундаменту пад першы турбагенератар. Агрэгата такой магутнасці— 300 ты-сяч кілават— да гэтага ча-су не было ў рэспубліцы. З Ленінграда ўжо прыбылі першыя яго вузлы. Манці-руецца рэзервуар, які разлі-чаны на 10 тысяч тон паліва.

ЦЭХ ПЛАСТЫКАУ У СТРАІ

На заводзе гандлёвага аб-сталявання ў Гомелі здадзены ў эксплуатацыю першыя магутнасці па вытворчасці дэкаратыўных слаістых пла-стыкаў. У цэху аманціравана новае тэхналагічнае аб-сталяванне. Атрыманы першыя метры рознакаляровых дэкаратыўных слаістых пла-стыкаў. Сёлета, калі будзе асвойвацца эксперыменталь-нае тэхналагічнае абсталя-ванне, завод дасць іх 250 ты-сяч квадратных метраў. У наступныя гады магутнасць цэха ўзрасце на некалькі мільёнаў квадратных метраў.

Новы аддзелачны матэры-ял будзе пастаўляцца ва ўсе рэспублікі краіны.

ВЫПУСК ТЭЛЕВІЗАРАУ ПАВЯЛІЧЫЦА

На заводзе імя Ул. І. Ле-ніна ўступіў у строй новы буйны ўчастак па выпуску тэлевізараў. У адрозненне ад ранейшых вытворчых ма-гутнасцей ён мае рад пера-ваг. Так, для рэгуліроўкі тут выкарыстоўваюцца цэнт-ралізаваныя сігналы і спе-цыяльнае нестандартнае аб-сталяванне. Гэта дае магчы-масць значна палепшыць якасць настройкі. Вібрастэ-нды для правэркі ўключана-га тэлевізара на трасяніну ўбудаваны ў канвеер і пра-цуюць у аўтаматычным ця-ле. Гарызантальна-замкнё-ныя тыпы канвеераў для па-пярэдняй і канчатковай на-стройкі тэлевізара прыме-нены тут упершыню ў краі-не.

КОБРЫНШЧЫНА ЗА ПАЎВЕКА

«Кобрыншчына— за паў-века»— так называецца но-вая экспазіцыя, адкрытая ў музеі імя Суворова.

У экспазіцыі шырока па-казаны змены, якія адбылі-ся за гады Савецкай ўла-ды ў развіцці прамысло-ва-сці, сельскай гаспадаркі, культуры, народнай адука-цыі, аховы здароўя. У Коб-

рыне выра-с рад сучасных прадпрыемстваў металаа-працоўчай, тэкстыльнай, хар-човай і будаўнічай інду-стрыі. Вядзецца значнае жыллёвае будаўніцтва. За-вершана электрыфікацыя вёсак, пачаліся работы па газіфікацыі.

ЗАЛАТЫ ЮБІЛЕЙ БІБЛІЯТЭКІ

Цэнтральнай гарадской бібліятэцы імя М. Астроў-скага ў Полацку споўнілася 50 гадоў. У канцы студзеня 1919 года ў горадзе была створана першая масавая бібліятэка, дзверы якой шы-рока адчыніліся для працоў-ных. У той перыяд у ёй са-брано было 20 тысяч тамоў кніг, якімі карысталася ты-сяча чытачоў.

Цяпер у бібліятэцы— ка-ля 120 тысяч экзэмпляраў кніг, якімі штогод карыста-юцца больш як дзевяць ты-сяч чытачоў.

НОВАЕ АФАРМЛЕННЕ ГАДЗІННІКАУ

Калектыў Мінскага гадзі-нікавага завода змагаецца за тое, каб яго прадукцыя была не толькі надзейнай, але і прыгожай. У гэтым годзе будзе распрацавана і асвоена 10 відаў новага афармлення гадзіннікаў. Цяпер асвойваецца новая форма гадзінніка з проці-ударным прыстасаваннем, які не баіцца вільгаці і пы-лу.

НГУЕН СУАН ТАЙ— КАНДЫДАТ НАВУК

На чарговай абароне ды-сертанай, якая адбылася ў Беларускам ордэна Працоў-нага Чырвонага Сцяга полі-тэхнічным інстытуце, вучо-ная ступень кандыдата тэхнічных навук прысвоена аспіранту, в'етнамцу Нгуен Суан Таю. Даследаванне маладога в'етнамскага вучо-нага было прысвечана акту-альнай праблеме разліку трансмісій грузавых аўтама-біляў, самазвалаў і цягачоў і атрымала высокую ацэнку спецыялістаў.

— Я заўсёды буду помніць Савецкі Саюз, Мінск, політэхнічны інстытут, дзе так цёпла і гасцінна мяне сустрэлі і так бескарысліва і шчыра дапамаглі мне стаць вялікім спецыялістам і ат-рымашь ступень кандыдата тэхнічных навук,— сказаў Нгуен Суан Тай.

Калектыў Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства працуе над выяўдзнен-нем новых гатункаў зерневых і зернебабовых культур, ільну, каранеплодаў, шматгадовых траў і іншых сельскагаспадарчых раслін. Ін-стытутам выведзены і раяніраваны не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі такія высока-ўраджайныя гатункі, як яравая пшаніца «Мін-ская», азімае жыта «Дружба», лён-даўгунец «Аршанскі-1», чырвоная канюшына «Цудоў-ная» і шмат іншых. Праца многіх вучоных адзначана ўзнагародамі Радзімы, а інстытут удастоены дыплама ВДНГ СССР I ступені. НА ЗДЫМКАХ: 1. Загадчык аддзела шматгадовых траў доктар сельскагаспадарчых навук прафе-сар А. СЯМЁНАУ (злева) і старшыня навуковага супрацоўнікі Л. КАВЕЦКІ і Е. ЧАЕУ ля эк-спанатаў шматгадовых траў. 2. У ад-дзеле селекцыі зерневых культур. За-гадчык аддзела доктар сельскагаспадарчых навук прафесар М. МУХІН і лабарантка Г. СЯ-МАШКА.

3 глыбіннага раёна

У вершы «Краснаполле» паэт Аляксей Пысін пісаў:

Расступаюцца сосны, і поле
Мне прыносіць жытнёвы паклон.
Добры дзень! Добры дзень, Краснаполле!
Салаўіны глыбіны раён.

Але не толькі салаўямі багатая Краснапольшчына. Яна — радзіма самых разнастайных талентаў.

...Трыццаць год назад на экраны краіны выйшаў кінатрылер «Гаўрош». Ролью Мадлен у ім выконвала ўраджэнка вёскі Малюшын Краснапольскага раёна Ніна Зорская. Гэта быў яе дэбют у кіно. У дзесятках фільмаў здымалася Н. Зорская. Сярод іх «Закон жыцця», «Сцяпан Разін», «Справа Артамонавых», «Чакай мяне», «Хлопец з нашага горада» і інш. Добра вядома на Краснапольшчыне (ды не толькі на Краснапольшчыне) імя яе бацькі Антона Зорскага, вядомага журналіста і пісьменніка, які загінуў у час Вялікай Айчыннай вайны пад Масквой.

У пачатку дваццятых гадоў у Краснапольскай адзінай працоўнай сярэдняй школе працаваў выкладчыкам Аляксандр Грубе, які потым стаў вядомым скульптарам. У свой час А. Грубе быў старшынёй Усебеларускага аб'яднання мастакоў, потым пераехаў у Маскву і цалкам аддаўся творчасці. На бацькавай сцежцы пайшла і дачка Нона. Бюст прыродазнаўцы Шрэнка, устаноўлены ў вестыбюлі Маскоўскага ўніверсітэта, бюст Валер'яна Куйбышава ў Качэцкім краязнаўчым музеі, скульптурныя партрэты нашых землякоў Герояў Савецкага Саюза Міхаіла Антонава і Ісака Ваксамана ў фае Краснапольскага раённага дома культуры. Усё гэта работы Ноны Грубе.

У невялічкіх вёсцы Казелле нарадзіўся і правёў сваё дзяцінства Міхаіл Курака, імя якога сёння вядома металургам усяго свету. «Вялікі доменшчык» быў таксама і вядомым рэвалюцыянерам, барацьбітом за народнае ішчасце.

20 верасня 1918 года ў пясках Закаспія былі па-зверску расстраляны 26 бакінскіх камісараў. Сярод чырвоных камісараў быў і ўраджэнец Краснаполля Якаў Зевін. Цяпер яго імя названа адна з вуліц раённага цэнтра.

Сын батрака з вёскі Гіліца Апанас Шамянкоў прайшоў шлях ад радавога салдата да генерала. У перыяд Вялікай Айчыннай вайны ён камандаваў буйнымі вайсковымі злучэннямі, якія наносілі сакрушальныя ўдары па ворагу. Грудзі Апанаса Дамітравіча ўпрыгожваюць дзесяткі ордэнаў і медалюў і Залатая Зорка Героя Савецкага Саюза.

Празаік Мікола Ткачоў і паэт Аляксей Пысін — таксама ўраджэнцы Краснапольшчыны.

С. СЯМЕНАЎ.

Магілёўская вобласць

Новая Альба

На скрыжаванні дзвюх палявых дарог сям-там былі калісцы старыя, напалавіну ўросшыя ў зямлю хаціны. Гэта былі хутары Альба. Людзі тут жылі быццам на краі свету. Хутаране не мелі магчымасці правесці ў дом радыё, электрасвятло, паглядзець кіно, дзеці вымушаны былі хадзіць у школу за некалькі кіламетраў у суседнія вёскі.

У 1958 годзе жыхары вырашылі пакаінуць хутары і заснаваць новую вёску. Зварнуліся за дапамогай да дзяржавы, атрымалі грашовую пазыку і будаўнічы матэрыял.

Неўзабаве паабпал шашы Ружаны—Косава выраслі новыя дамы з чарапічымі і шыфернымі дахамі. Так скончыў сваё існаванне стары хутар і ўзнікла саўчасная вёска Новая Альба. У ёй пабудаваны медыцынскі пункт, аддзяленне сувязі, ашчадная каса, магазін, клуб з бібліятэкай, васьмігадовая школа. Кожны другі жыхар Новай Альбы мае тэлевізар.

Дзеці жыхароў вёскі вучацца ў сярэдніх і вышэйшых навучальных установах, многія ўжо закончылі іх і працуюць у народнай гаспадарцы. Так, сын рабочага саўгаса «Зара» Івана Піскуна закончыў Маскоўскі інстытут чыгуначнага транспарту, адна яго дачка — выпускніца Слонімскага медвучылішча, другая — бухгалтар.

П. МЕРГЕС.

Івацэвіцкі раён.

Ветеран

Гэтага ўбеленага сівізнай чалавека можна ўбачыць усюды — у выканкоме гарсавета, на прадпрыемствах, у доме культуры, у бібліятэцы, а нярэдка і ў калгасе або саўгасе. Такі ў яго характар.

Завуць яго Андрэй Дарафеевіч Парукаў. Яму ўжо больш за семдзесят гадоў. Узрост старэчы, але сэрца маладое. Персанальны пенсіянер, стары камуніст, дэпутат Добрушкага гарадскога Савета, Андрэй Дарафеевіч пярвейшым сваім абавязкам лічыць служэнне народу.

...Шаснаццацігадовым юнаком Андрэй Парукаў пайшоў працаваць на завод Лютаўская рэвалюцыя застала яго ў акапах Заходняга фронту. Неўзабаве А. Парукаў стаў агітатарам 3-га Сібірскага корпуса і як член акупацыйнага салдацкага камітэта горада заклікаў салдат падтрымліваць Леніна, ісці за бальшавіцкай партыяй. Праз некаторы час увесь корпус перайшоў на бок бальшавікоў.

У 1918 годзе Парукаў уступае ў партыю бальшавікоў. У радах Чырвонай гвардыі, а затым Чырвонай Арміі ён змагаецца з белавардзейскімі бандамі і замежнымі інтэрвентамі, якія імкнуліся задушыць рэспубліку Саветаў. Парукаў прымаў удзел у разгроме карнілаўцаў пад Жлобінам, беларускіх акупантаў пад Асіповічамі, кайзераўскіх войск пад Гомелем.

Пасля заканчэння вайны камуніст Парукаў дапамагаў будаваць новае жыццё ў Добрушскім раёне. А ў гады Вялікай Айчыннай вайны ён увесь час знаходзіўся на нярэдным краі абаронцаў Радзімы.

У пасляваенныя гады А. Парукаў працаваў старшынёй райспажыўсаюза, начальнікам цэха на папяровым камбінаце «Герой працы». Цяпер ён — персанальны пенсіянер. З 1961 года і па сённяшні дзень з'яўляецца дэпутатам гарадскога Савета. Сведчаннем яго заслуг перад Радзімай з'яўляюцца ордэн Леніна і іншыя ўрадавыя ўзнагароды.

А. КУРЛОВІЧ.

У Полацкай гарадской бальніцы імя Леніна ідзе аперацыя.

Фота Ю. ІВАНОВА.

ДЫПЛОМЫ ЗА ЛЕПШЫЯ КНІГІ

У Дзяржаўным камітэце Савета Міністраў БССР па друку падведзены вынікі IX рэспубліканскага конкурсу на лепшае мастацкае афармленне і паліграфічнае выкананне кніг, альбомаў і інш. У конкурсе прынялі ўдзел усе выдавецтвы рэспублікі.

На конкурсе паступіла 130 кніг і альбомаў, з іх дыпламаў удастоіліся 72 выданні палітычнай, мастацкай, вучэбнай, навуковай, сельскагаспадарчай і іншай літаратуры.

Вышэйшай узнагароды конкурсу — дыплама імя Францішка (Георгія) Скарыны ўдастоена кніга Якуба Коласа «Новая зямля» (выдавецтва «Беларусь»). Афармленне кнігі зроблена мастаком Георгіем Паплаўскім у нацыянальных традыцыях і на высокім прафесіянальным узроўні. Ілюстрацыі выкананы спосабам афорта. Кніга друкавалася на паліграфкамбінаце імя Якуба Коласа.

Дыплама першай ступені ўдастоены 17 выданняў. Сярод іх кнігі мастацкай літаратуры выдавецтва «Беларусь»: «Бібліятэка беларускай паэзіі» (мастак Леанід Прагін), зборнік нарысаў Тараса Хадкевіча «Мая Беларусь» (мастак Васіль Шаранговіч), раман Уладзіміра Караткевіча «Каласы пад сярпом тваім» (мастак Арлен Кашкурэвіч) і інш. Лепшымі фотаальбомамі прызнаны: «Беларусь Савецкая» (мастак Васіль Юрчанка), «Крэпасць-герой» (мастак Аляксей Яўменаў) і альбом пра Мінск «Узняты з руін» (мастакі Генадзь Грак і Уладзімір Круглоў).

Сярод узнагароджаных кніг 33 выданні атрымалі дыпламы другой ступені, 22 кнігі — заахвочвальныя дыпламы.

Лепшых поспехаў у конкурсе дасягнула выдавецтва «Беларусь», яно атрымала 47 дыпламаў. Выдавецтву «Навука і тэхніка» прысуджана 9 дыпламаў, «Народнай асветы» і «Вышэйшай школе» — па 6 дыпламаў, узнагароджаны таксама чатыры кнігі выдавецтва «Ураджай».

За мастацкае афармленне і паліграфічнае выкананне журы конкурсу прызнала лепшымі часопісы «Беларусь», «Работніца і сялянка», «Воля», «Промышленность Белоруссии», «Малодосць», «Бярозка» і «Вясёлка».

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Фотографии, помещенные на первой странице сегодняшнего номера, рассказывают о Минском заводе электронно-вычислительных машин имени Орджоникидзе. Электроника — совсем еще молодая отрасль нашей промышленности, однако уже теперь без нее невозможно развитие науки, промышленности, ведение хозяйства. В свое время машина «Минск-22» завоевала признание не только в нашей стране, но и за рубежом. Электронно-вычислительная машина «Минск-32» — но-

вое большое достижение белорусских ученых и конструкторов («НА ЗМЕНУ ЛІЧЫЛЬНІКАМ І АРЫФМОМЕТРАМ» 1 стр.).

После полета космических кораблей «Союз-4» и «Союз-5» в Московском государственном университете состоялась пресс-конференция, на которой присутствовали сотни советских и зарубежных журналистов. С докладом выступил президент АН СССР академик Н. Келдыш. Он охарактеризовал основные этапы развития техники пилотируемых полетов в СССР, отметил, что последний полет открывает широкие возможности для проведения различных длительных исследований в космическом пространстве на постоянно действующей космической станции, открывает возможность отправки ученых на эти станции на нужный срок («ЯНЫ СТВАРЫЛІ ПЕРШЫ «ДОМ НА АРЫШЕ», 2 стр.).

Мало есть деревень на Логойшчыне, о которых сохранилось бы столько древних историй и этнографических зарисовок, о которых написано было бы столько художественных

произведений, сколько о Посадце. Этой славой деревня обязана Змигроду Бядуле, талантливому белорусскому писателю, который родился и провел здесь свои детские и юношеские годы. Автор статьи «ПА БЯДУЛЕЎСКІХ СШЕЖКАХ» (4 стр.), учитель Посадской школы, рассказывает о сегодняшнем дне родной деревни. Еще и сейчас живут родственники людей, которые явились прототипами героев Змитрока Бядулы. Навсегда забыли в Посадце о панах и урядниках, о голоде и нищете. Все, о чем мечтал З. Бядуля, сбылось.

Нелегко приходится фельетонистам из мюнхенской радиостанции «Свобода». Но, пожалуй, не слаще и острее, с которым ничего не остается делать, как довольствоваться «паропсихологическими опусами» своих сотрудников. Вот образчик стиля одного из фельетонистов радиостанции, взявшего предметом обсуждения тему: «Что для чего — шапка для головы или голова для шапки?» Конечно, приходит в восторг от своего вывода Василь Крицкий, шапка для го-

ловы. Потому что если бы было наоборот, то голова существовала бы исключительно для того, чтобы на ней шапку носили («УСЕ ПАЧАЛОСЯ СА СМЯТАНЫ», 5 стр.).

«НА СУСТРЭЧУ НЕ ВЫЙШЛА...» (4—5 стр.) — это рассказ о бесстрашной партизанке Василисе Беглик из маленькой белорусской деревушки Боровцы. Василиса была партизанской связной: из лесу доставляла газеты и листовки, которые печатались в Лавреновском лесу, передавала важные сведения лесным солдатам. Ее схватили 14 апреля 1944 года на явочной квартире. Допросы, побои, пытки. Сначала в Плиссе, затем в Глубоком и Минске. Мать девушки Устинья Беглик, собрав все, что было ценного в бедном крестьянском доме, пошла в Плиссе, чтобы выкупить дочку, но даже увидеть ее не смогла. Еще большее горе ожидало женщину дома. На месте хаты увидела она дымящиеся головешки — все, что осталось от родного дома и пятерых детей. Из большой семьи остались в живых двое — старая Устинья и ее дочь Василиса.

прошедшая через ужас фашистских застенков и концлагерей. Сейчас Василиса Беглик живет во Франции. Мать и дочь нашли друг друга.

Идет по деревенской улице женщина. Не идет — павой плывет. Плечи, опущенные под тяжестью лет, распрямилась, даже морщинок на лице вроде меньше стало. В одной руке держит Иваниха конверт — письмо своему Федору, другой сжимает кончик роскошного светло-серого пухового платка — подарок сына. И вспоминаются Иванихе далекие военные годы. Федя, самый младший, родился ночью, а утром в деревню пришли гитлеровцы. Всех — и старых, и малых, и больных — согнали на площадь. Началась страшная расправа. В этот день погибли четверо детей Иванихи. Остался один — Федя. Теперь он уже взрослый, инженер. Идет по деревне женщина в пуховом платке. Смотрят ей вслед товарки и завидуют — не обнове, а сыновнему уважению и заботе («ПУХОВАЯ ХУСТКА», 6 стр.).

НА СУСТРЭЧУ НЕ ВЫЙШЛА...

I
Здавалася, нішто не прадракала навалніцы. Хаця час быў трывожны, неспакойны. Немцы рашылі раз і назаўсёды скончыць з партызанамі. Яны збіралі ў адзін кулак свае сілы, падцягвалі танкі, артылерыю, авіяцыю, каб акружыць і прачасаць лясы. Партызаны таксама не драмалі. Ім даўно сталі вядомы планы фашыстаў, таму ў лесе кіпела работа. Людзі рылі акопы, будавалі ўмацаванні, мініравалі падыходы. Адным словам, рыхтаваліся да абароны. З лесу цяпер амаль ніхто не выходзіў, акрамя разведчыкаў ды сувязных. Праз іх і падтрымлівалі народныя месціцы сувязь з навакольнымі вёскамі і мястэчкамі, ад іх дазнаваліся пра намеры немцаў і паліцаў.

Васіліса і не думала, што сёння з ёю здарыцца нешта благое. Знаёмай дарогай яна ехала ў Плісу. Была сярэдзіна красавіка. З кожным днём становілася цяплей, шырокім поступам ішла вясна 1944

года. А разам з яе надыходам людзі чакалі вызвалення. Фронт набліжаўся да Беларусі. Савецкая Армія гнала фашыстаў на захад. Прадчуваючы, што ім не доўга засталася «гаспадарыць», гітлераўцы шалелі ад злосці. Яны катавалі людзей і нішчылі вёскі, вешалі, рабавалі, палілі. Трэба быць вельмі ўважлівай і пільнай, каб не трапіць у іх лапы.

Але Васіліса і не думала нават пра гэта. Яна навучылася хадзіць па лязу брытвы: хаваць свае пачуцці, стрымліваць хваляванне, сціскацца ў кулак пры небяспецы. Вось ужо два гады яна, партызанская сувязная, разносіць лістоўкі і газеты, сустракаецца з падпольшчыкамі і перадае ім весткі ад лясных салдат; часам на нямецкіх маркі купляе махорку, кнаты і камені для запальнічак і перадае гэта, разам са звесткамі ад падпольшчыкаў у лес, у партызанскую брыгаду імя Сувова.

Брыгада займала дзесяткі вёск у глыбоцкіх і пліскіх лясах — Лівава, Латышы, Востваў. У Альхоўцы знаходзіўся партызанскі аэрадром. Тут прыземляліся самалёты з Вялікай зямлі. Яны дастаўлялі беларускім месціцам зброю і забіралі з зямлянак раненых. Лістоўкі і газеты, якія разносіла Васіліса, друкаваліся аж за Песуй, пад Глотамі, у Лаўрэнаўскім лесе, у самай глухамані, куды немец баяўся і нос сунуць. Газета называлася «За свабоду», а выдаваў яе Пліскі падпольны райком Камуністычнай партыі. Адсюль, з глыбіні пушчы, партызанскія выданні даходзілі ў самыя далёкія вёскі і на хутары, расказваючы людзям пра ўсенароднае змаганне з лютым ворагам, заклікаючы іх на кожным кроку аказваць супраціўленне акупанту.

Да Плісы Васіліса дабралася без прыгод. Паставіла каня ў знаёмых людзей, а сама адправілася на могілкі. Тут,

у паўным месцы, яна павінна пакінуць газету і лістоўкі. Адсюль іх возьме нехта другі, каго Васіліса не ведае. Назаўтра сяляне з'едуцца ў мястэчка на кірмаш, і партызанскае слова праўды рэхам разнясецца па наваколлі. Вярнуўшыся дадому, людзі будуць прагна ўчытвацца ў кожны радок падпольнай газеты, перадаваць з рук у рукі лістоўкі.

І на могілках усё абыйшлося без прыгод. Нават вельмі звычайна. Васіліса падумала, што яе работа становіцца надта ўжо будзённай. Привыкла, відаць. Гэта толькі першы раз страшна. Дзяўчына добра памятала той першы раз. У сорак другім яна і Раман, яе брат, сталі дапамагаць партызанам. Раман добра ведаў усе сцежкі ў лесе і таму стаў вадзіць падрыўнікоў да чыгуні. Колькі саставаў скацілася пад адхон, колькі эшалонаў, што накіроўваліся з Глыбокага ў Полацк ці наадварот, не даходзіла да канечнага пункта. Раману ёсць чым ганарыцца. А ў яе, Васілісы, што асаблівага? Ні забітых фашыстаў, ні ўзарваных паздоў. Толькі і ведаеш дарогу з Бараўцоў у Плісу ці яшчэ ў якую вёску і назад. Перадаць, пакласці, сустрацца, добра запомніць — вось яе задача. Хіба гэтым пахваліцца?

Васіліса з палёгкай уздыхнула, што так усё складна выходзіць, і проста з могілак накіравалася на вачыную квартэру ў вёску непадалёк ад Плісы. Трэба было сустрацца з адным чалавекам, ад якога там, у лесе, з нецярплівацю

чакалі вестак, а потым ад яго зноў вярнуцца ў мястэчка і сустрэцца з другім чалавекам. Вось і патрэбны дом. Васіліса азірнулася — здаецца, ніхто не сочыць за ёй — і пераступішы парог, зачыніла за сабой дзверы.

Не паспела дзяўчына прысесці на лаўку, як дзеці, што глядзелі праз акно на вуліцу, закрывалі:

— Мама, немцы!

...Дарма чакаў Васілісу ў Плісе сувязны партызан. На сустрэчу яна не выйшла. У гэты час яе і гаспадыню дома паліцаў прывязалі да аглобляў лінейкі. Потым самі селі ў яе і пагналі жанчын у Плісу, у камендатуру. Было гэта 14 красавіка. Праз два дні пачалася блакада партызанскага краю.

II
Усціння Беглік пра арышт дачкі даведалася праз колькі дзён. Бяда звалілася, як снег на галаву. Усціння галасла і рвала на сабе валасы, ноччу не закрывала вачэй, а назаўтра, яшчэ да дня, сабраўшы сёе-тое ў клуначак, пабегла ў Плісу. Спяшалася, здавалася, сэрца з грудзей выскачыць. Дарэмна: не дазволілі ёй спаткацца з дачкой. Неякі паўняны паліцаў штурхнуў старую ў плечы і выкінуў за дзверы.

Плялася дадому Усціння, ледзь ногі перастаўляла. А з галавы не выходзіла думка аб дачцы. Як жа яе выраць з кіпцюроў смерці? Успомніла жанчына сваё нялёгкае жыццё. Рана памёр муж, пакінуўшы на яе кабечыя рукаш шасцёра дзяцей. Мала таго, дык хаты сваёй не мелі, галаву

Барысаўская фабрыка піяніна — адна з буйнейшых у краіне. Але таной яна стала, зразумела, не адразу. Напрыклад, за ўвесь 1935 год было зроблена толькі два піяніна, а цяпер праз кожную гадзіну іх выходзіць дзевяць.

Багата працы ўкладзена ў кожнае піяніна. Не так проста прымусяць дрэва спляваць. Разнастайныя брусокныя пароды бука, граба і ельні паўны час захоўваюцца на складзе. Як віно, што вытрымліваецца ў глыбокіх сляпеннях, гэтыя брусокныя трапляюць у паўны разны тэмпературы і вільгаці. І толькі пасля гэтага дрэва «ажывае» і пачынае «гукаць».

Цэкі Барысаўскай фабрыкі піяніна напоўнены гукамі, як вясенні лес птушынымі гоманам. Чуйна прыслухоўваюцца да кожнага акорда настройшчыні піяніна. Сотні людзей выконваюць шмат іншых спраў: паліруюць паверхню, рэгулююць механіку музычнага інструмента, уважліва сочаць за якасцю кожнага дэталі.

Акрамя піяніна, на фабрыцы робяцца дзіцячыя цыці — маленькія раялі і кілафоны, якія карыстаюцца вялікім поштытам у нашай краіне і за яе межамі. НА ЗДЫМКУ: у аддзелачным цэху фабрыкі піяніна Волга СУРАЎЦАВА і Леанід КАНОН правяраюць гатовыя інструменты. Фота і тэкст Н. АМЕЛЬЧАНКІ.

ПА БЯДУЛЕЎСКИХ СЦЕЖКАХ

Пасадзец — адна з самых аддаленых вёсак Лагойшчыны.

Бадай, ні аб адной з навакольных вёсак не завадалася столькі старадаўніх гісторый, этнаграфічных замалёвак, як аб Пасадцы. І данёс іх да нас Змітрак Бядуля, які тут нарадзіўся, правёў дзіцячыя і юнацкія гады. Велічная прырода і маленькія «хаткі быскрынкі», што паўрасталі ў зямлю, цудоўныя казкі, легенды і стогны прыгнечанага людю, раскоша панюў і галеча сялян, якія «гінулі з голаду, нібы мухі», — усе гэтыя адкрыцці пісьменнік зрабіў тут, у родных мясцінах.

Нездарма ў аўтабіяграфіі Змітрак Бядуля пісаў: «Кожнае слова мае — шчыры ўспамін убогай вёскі. Кожны радок маеі песні — малюнак перажываняў гаротнага, простага беларуса. Што датычыць фэбульных крыніц, то ніводнае апавяданне ў мяне не прыдуманна, у аснову паложаны сапраўдныя факты».

Як мне расказаў гады тры таму назад калгаснік Станіслаў Герка, нават літаратурны псеўданім пісьменніка — вынік калектыўнай творчасці пасадзецкіх юнакоў. «Памятаю, — успамінаў Герка, — Самуіл чытаў нам сваіх «Начлежнікаў». Зайшла гаворка, якім прозвішчам падпісаць твор. Гаварылі рознае: Бядняк, Бядак... Нарэшце спыніліся на Бядулі. А паколькі ў Пасадцы самага беднага чалавека звалі Змітраком, то і падпісалі — Змітрак Бядуля».

У допісе аб Пасадцы, змешчаным у «Нашай ніве» за 1910 год, Бядуля пісаў: «У нашай вёсцы ёсць колькі мужыцкіх і колькі ярэўскіх хат, ма-

наполька, вучылішча (хедар — прыватная пачатковая ярэўская школа — В. К.). Апрача манаполькі тут гандлююць гарэлкай усе, выцягваючы апошняе зерне з мужыцкай клеці. Па нашых вёсках у найлепшыя гады мужыкам не халала хлеба да новага. Беднота, цёмната страшэнная, а сёлетнім летам беднату папраўляюць яшчэ частыя пажары. Надвор'е надта нягоднае: бульба памерзла, ярыну выпаліла, а жыта спее без пары». Вось тут і жыў і Прамыя публіцыстычныя выказванні З. Бядулі пераклікаюцца з яго мастацкімі творамі, у якіх прататыпамі з'яўляюцца рэальныя людзі — жыхары лясной, занябданай вёскі.

Вось апавяданне «Пяць лыжак заціркі». Курная хаціна... Маці, пазычыўшы некалькі фунтаў мукі, гатуе зацірку. Якая радасць для дзяцей і яе мужа! З якой прагай «галодныя ваўчаняты» і гаспадар кідаюцца на страву. Але ў хату заходзіць суседка Сцёпчыха. Галодная, яна на традыцыйнае запрашэнне гаспадыні сесці за стол тут жа ўсаджваецца на лаву, бярэ лыжку і «ўплятае» зацірку. Кожная лыжка суседкі болей адбіваецца ў Антосі і яе дзяхах.

Расказваючы пра гэтую трагедыю галоднай сям'і, пісьменнік зыходзіць з канкрэтнага факта. Яшчэ і цяпер жыве нявестка Сцёпчыхі калгасная пенсіянерка Марыя Кандратаўна Вайцяхоўская. Яна добра памятае, як яе свакруха Вольга Іосіфаўна «пасілкавалася» заціркай у Антося Сяліцкага.

— Ой, згубны быў час для беднага чалавека, — з болей у сэрцы гаварыла мне сямідзесяцігадовая Марыя Кандратаў-

на. — Успомніш — сэрца баліць...
Зойдзем да ўнукаў Сцёпчыхі. Першы з іх, якога па дзеду таксама называлі Сцяпанам, працуе трактарыстам у сельгасарцелі імя Энгельса. Жыве ён каля школы. Як і ва ўсіх аднаўскоўцаў, у яго хаце з надыходам вечара загарваюцца лампачкі Ільіча, чутна радзіё, вечарам сям'я ўсаджваецца каля блакітнага экрана.

Гаспадарка мы сустрэлі за працай. Разам з калгаснымі дзесярамі ён рубіць сабе новы дом. Не маленькі: восем на дзесяць!

— Цеснаватую хату адразу пасля вайны паставіў, — расказвае механізатар, — вырашыў зрубіць новы дом.

Жонка Сцяпана працуе на фельчарска-акушэрскім пункце. У іх — пяцёра дзяцей. Усе яны догляданы як мае бог. Троі з іх — Оля, Клава і Валерыя — вучацца ў школе. Таня скончыла тэхнікум і працуе эканамістам у Барысаўскім раёне, а сын Фёдар — сувязіст. Бацька не нарадуецца дзецьмі: школьнікі прыносяць толькі чацвёркі і пяцёркі, а старэйшыя — падзякі за сумленную працу.

Далёка ў нябыт адышлі тыя чорныя дні, калі чалавеку не было ходу ў жыцці. Даволі сказаць, што толькі за пасляваеннага гады мясцовую васьмігодку скончылі 260 юнакоў і дзяўчат, а атрымалі сярэдняю адукацыю 110 пасадчан. Многія скончылі вышэйшыя і спецыяльныя сярэднія навукальныя ўстановы.

На ўзгорку, між сосен, узвышаецца прыгожы новы будынак. У ім і кантора калгаса, і прасьторны клуб. Далей фельчарска-акушэрскі пункт,

домікі, збудаваныя нядаўна для спецыялістаў сельгасарцелі. Шырокую брукаваную вуліцу абступваюць прасторныя дамы калгаснікаў.

Уверсе гудуць радыё і электрычныя правады.

Мы ідзем па вуліцы з дырэктарам мясцовай васьмігодкі, заслужаным настаўнікам, партаргам калгаса Канстанцінам Зянькевічам. Насустрэч нам хутка крочыць яшчэ даволі маладая, з выразнымі рысамі твару жанчына. Прывітаўшыся, Канстанцін Сцяпанавіч на хвіліну запыніў яе, запытаў аб справах на ферме, а калі тая пайшла далей, сказаў:

— Даярка Ліда Сяліцкая, унучка той няшчаснай Марты, аб якой пісаў З. Бядуля ў аўтабіяграфічнай апавесці «У дрымучых лясах».

У маёй памяці ўзнік той жахлівы эпізод, аб якім расказвае пісьменнік. Каб пракарміць галодных дзяцей, Марта зрабіла басаноў дзесяць вогненых крокаў па напаленай цэглай Шчэрыцка ад задавальнення вусаты твар урадніка Ясінскага... Гэта ён, бязлітасны крывамоук, зрабіў на ўсё жыццё калекай жанчыну.

Не менш жорсткімі да сялян былі паны Ласкіх, Магдановічы, Чапкоўскія, якія пакінулі зусім без зямлі сялян. Беднота ішла парабкаваць да багатых, на лесараспрацоўкі да купцоў, а некаторыя ехалі шукаць шчасця за акіяна.

У З. Бядулі ёсць апавяданне «Летапісцы», у якім дзядуля з унукам Андрэйкам пішучы ліст у Амерыку. Па дэталю, якія аўтар даў у творы, аднасяльчане ў адыходніку, што паехаў у ЗША, каб «нагрэбсці долараў», пазнаюць земляка Язэпа Вайдю. Толькі не давалася ні дзеду, ні

ўнуку атрымаць ад яго дапамогу. Язэп сам памёр з голаду, шукаючы работу.

Не аднаго яго напаткаў такі лёс. Некалькі гадоў перабіваўся там выпадковай працай Антон Сухадолаў. Але хутка і тую страціў. Выратаваўся толькі тым, што ў 1926 годзе вярнуўся на Радзіму. «Шчасліўцамі» аказаліся Марыя Ленская і Іван Зінькевіч. Яны знайшлі ў Амерыцы сякі-такі прытулак. Але і іх пісьмы да родных былі поўныя суму і разгубленасці. Аднойчы Марыя дэведалася, што яе сястра калгасніца Лізавета захварэла і доўгі час бясплатна лячылася ў бальніцы. Жанчына ніяк не магла ўцяміць, як гэта радавы чалавек мог столькі часу бясплатна лячыцца. «У нас быў на гэта не халіла б заробку за некалькі год», — пісала яна. Скаргі на дарагоўлю жыцця, недаступнасць навукі для бедных, высокі кошт квартэр пастаянна выказваў у сваіх пісьмах і Іван да свайго брата калгасніка мясцовай арцелі Антона Зінькевіча.

У Змітрака Бядулі ёсць апавяданне «Умарыўся» — пра старога, спрацаванага чалавека ў царскія часы. «І жалеза з'ядае іржа. І камень не вечны. Адчуваю, што сілы мяне пакідаюць», — гаворыць стары Габрусь і ідзе жабраваць. Не аднаго бедака напаткаў такі лёс у тыя змрочныя часы. Мне расказваў аб трагічным лёсе пасадзецкага дзеда Пятра Трайкаўскага, які, мабыць, і стаў прататыпам вобразу Габруся.

Цяпер у калгасе больш сотні састарэлых атрымліваюць пенсіі.

В. КЛЕШЧАНКА, настаўнік. Лагойскі раён.

притуліць няма дзе. Васіліса была старэйшай. Як ні бале-маці душа, а давялося аддаць яе ў служанкі да начальніка станцыі ў Язкі. І цяжка і бедна жылося. Мелі сваю лапінку зямлі, але і тую абрабляць не было каму.

Але ж было і нешта светлае ў жыцці Усцінкі. Было. Як у трыццаць дзевятым прыйшла Чырвоная Армія ды павыганяла памешчыкаў з усёй іх старонкі. Зноў людзі ўголос, не баючыся, гаварылі на роднай мове. Дзедці Усцінкі пайшлі ў школу. Васіліса ўжо вышла са школьнага ўзросту і не магла сесці за парту з малымі. Яна пайшла ў вязэрню. На чыгунцы ёй далі добрую работу. Усё толькі пачало наладжвацца, а тут—зноў бяда. Вайна. Ці ж гэта справядліва, каб на долю аднаго чалавека столькі гора выпала?...

Суседкі паралі Усцінкі сабраць што ёсць больш-менш каштоўнага і паспрабаваць выкупіць дачку ад паліцаў і немцаў. За што там было выкупляць у беднай сялянкі, нікому не вядома, толькі праз тыдзень сабралася яна зноў у Плісу.

— Пільнуўце, дзеткі, хаты, а я пайду ўжо,—сказала перад тым, як пайсці з дому.

Дочкі і сыны налягалі, каб узяла каго з іх з сабой. Асабліва ірвалася Анісія. Але маці і слухаць не хацела.

— Сядзіце дома, а то яшчэ схопяць паліцаў,—стаяла на сваім стараю.—Толькі і чуваць цяпер: таго ўзялі, другога пасадылі.

Калі ўжо была далёка за апошнімі хатамі вёскі, пачула—нехта бяжыць ззаду. Азірнулася спалохана і ўбачыла: Анісія даганяе.

— Мама, я ўсё ж з табой

пайду,—пачала яна.—Як ты адна?.. І Васілісу хачу таксама ўбачыць.

Маці нават раззлавалася, убачыўшы такое непаслушэнства дачкі. Адправіла Анісію дадому, а ў самой стала так цяжка на сэрцы, бы бяду адчувала ўсёй сваёй істотай.

Не ўбачыла і на гэты раз Усцінкі сваёй Васілісы. А ад слоў, якія пачула ў камендатуры, скамянела ўся: «Няма ў Плісе тваёй бандыткі. У Глыбокае павезлі. А адтуль—на той свет проста...»

Цяжкі гэта быў удар. Крывёю аблілося сэрца маці. Але самае жудаснае чакала яе наперадзе. У той час, калі Усцінкі дабівалася спаткання з дачкой у пліскай камендатуры, Бараўцы акружылі немцы. Яны заганылі людзей у хаты і падпальвалі іх. Хто хацеў уцячы праз вокны, таго клала на месцы кулямётная ці аўтаматная чарга. Як на тую бяду, усе пільца дзяцей Усцінкі паслухаліся маці і сядзелі дома. Так яны і не ўбачылі больш неба, жывымі згарэлі ў агні.

Усцінкі спыталася з апошніх сіл, але застала на месцы роднага кута галавешкі. Бараўцы дагаралі. Дыміўся попел і на месцы хаты Беглікаў. Усцінкі здавалася, што гэта сон. Цяжкі сон. Варта толькі прагнуцца, і яна зноў убачыць сваіх дзетак, знаёмую страху. Яна хадзіла па папалішчы і кіем разграбала вуголле. Нідзе ніякіх слядоў. Нарэшце, у адным вуглу яна наткнулася на грудку абгарэлых касцей. Гэта былі яе дзеткі...

Вецер разносіў наўкол нечалавечы стогн жанчыны. Ніхто не бачыў, як білася яна аб зямлю. Ніхто не чуў, як

клікала да сябе сыноў і дачок. Толькі рэха, што адбівалася ад вершалін лесу, прыносіла назад яе покліч:

— Ра-ман-ка-а-а... Аніска-а-а... Со-о-ня-я-я...

Ад усіх пажыткаў уцалеў толькі стары куфар, што стаў на двары. У яго згрэбла Усцінкі костачкі сваіх дзяцей, выкапала магілку і пахавала прах. З двух палак зрабіла крыж і паставіла на магіле. Гэта ўсё, што засталася ад яе дома, сям'і.

Было гэта 23 красавіка. Праз два месяцы Савецкая Армія вызваліла Пліскі і Глыбоцкі раёны ад фашыскай пошасці.

III

У Псуі, на вясковых могілках, стаіць высокі помнік. На ім высечаны словы: «Тут пахавана сям'я Беглікаў, якая загінула ў 1944 годзе ад рук гітлераўцаў. Раман—1922 год, Анісія—1926, Канстанцін—1928, Анастасія—1930, Соф'я—1932».

Жанчына, якая паказала нам гэтае месца, расказвала: «Пасля вайны перанеслі прах з папалішча на могілкі. І помнік паставілі. Цяжкі гэта быў час, жудасны. Вацьку майго, звяругі, палкамі закатавалі, сястру зацкавалі сабакамі. Ды ў каго таго гора не было, сям'і такой не знойдзеш, якую не закрунула б вайна. Ох, цяжкі час быў...»

Цяжкі і гераічны. Многія ў тутэйшых мясцінах былі ў тыя дні ляснымі салдатамі «генерала Пушчы», амаль кожны дапамагаў партызанам, чым толькі мог. Гінулі адны, на іх месца прыходзілі дзесяткі другіх.

У Бараўцах, Слабодцы ды іншых вёсках многа Беглікаў. Адны з іх даводзяцца сваякмі Васілісе, іншыя—проста

аднафамільцы. Гэтае прозвішча тут славуае. Яго носіць многа мужных людзей. У брыгадзе імя Суворова змагаліся з ворагам дваюродныя браты Васілісы Рыгор і Пётр Беглікі. У кнізе І. Клімава і Н. Гракава «Партызаны Вілейшчыны», якая нядаўна выйшла ў свет, расказваецца пра подзвіг Рыгора Бегліка. Ён быў байцом у атрадзе імя Чкалава. Мужна змагаўся хлопец з фашыстамі і гераічна загінуў у час блакады. Вось што пішацца пра яго і яго таварышаў у кнізе «Партызаны Вілейшчыны».

«У ходзе бою ў раёне вёскі Белакуры ворагу ўдалося пацягнуць атрад імя Чкалава. Адзін партызанскі дзот быў акружаны, але яго гарнізон—камсамольцы Вальнец, Р. Беглік, Донда, Сіўко на чале з камсамольцам Шышковым—працягваў вёсці агонь па ворагу. Атрад, перагрупаваўшы сілы, перайшоў у контратаку, зноў заняў свае пазіцыі, адбіў дзот і вызваліў герояў».

Аддзяленне партызан на чале з камсамольцам Дуднікам было адрэзана ад асноўных сіл брыгады імя Суворова і акружана. Фашысты патрабавалі здацца ў палон, гарантавалі жыццё. Аднак савецкія патрыёты, кінуўшыся з гранатамі на ворага і прарваўшы другі ланцуг у акружэнні і прыбылі да сваіх. У гэтым баі загінуў смерцю героя камсамалец Юнанаў і быў цяжка ранены камсамалец Рыгор Беглік. Двое карнікаў кінуліся да Рыгора, каб узяць яго ў палон. Аважны патрыёт падарваў сябе і фашыстаў апошняй гранатай».

Унесла свой уклад у пера-

могу над ворагам і Васіліса Беглік, партызанская сувязная брыгада імя Суворова. Але што сталася з ёю? Яе баявыя сябры, родныя—усе лічылі, што дзяўчына загінула, не вырвалася з кіпцюроў смерці.

«Мне рабілі допыт у Плісе, потым перавялі ў Глыбокае. Катавалі цяжка і здэкаваліся люта. З Глыбокага адправілі ў Мінск. І зноў білі, уключалі электрычны ток, заганылі ігольні пад ногі. Потым нас судзілі. Мне выпалі на руцэ нумар—828US і вывезлі на Запад. Я трапіла ў лагер цяжкай працы ў Булінген. Што я перанесла, лепш не пытацца. Дайшла да таго, што мне давалі сорак гадоў, а я мела ў той час толькі дваццаць чатыры...»

Гэта радкі з пісьма Васілісы Беглік, якое яна прыслала ў рэдакцыю газеты «Голас Радзімы». Пасля заканчэння вайны Васіліса апынулася ў Францыі. Там выйшла замуж, там і засталася жыць. Дачка і маці з дапамогай перапіскі знайшлі адна адну. Васіліса радавалася, што засталася на свеце хоць адна блізкая ёй істота, Усцінкі Раманаўна,—што ўцалела хоць адна дачка.

Калі я быў у Плісе і Глыбокім і распытваў пра Васілісу, амаль кожны расказваў мне пра партызанскую сувязную. Кожны гаварыў па-свойму, але галоўнае было падобным: людзі чулі пра дзяўчыну з Бараўцоў, якая дапамагала народным месціцам, пра тое, як схавілі яе паліцаў, як катавалі. У іх словах было многа цеплыні і шчырасці, спагады і гордасці. Землякі памятаюць сваю Васілісу. В. МАЦКЕВІЧ.

Я НЕ ведаю, наколькі быў дасведчаны ў педагогіцы дзед нейкага Васіля Крыцкага, таго самага, што выдае сябе за адмысловага фельетаніста мюнхенскай радыёстанцыі «Свабода». Але адно магу сказаць, што стары ад прыроды быў чалавек кемлівы і ўжо тады, калі ўнук з кашулі перабіраўся ў штаны, прыкмеціў, што той можа пайсці па вельмі хісткай і віхлястай жыццёвай сцежцы, стаць гэтакім круцялём.

На такую думку дзед наўвядзін выпадак, пра які, дарэчы, у запале нечаканай шчырасці расказвае цяпер у сваёй заметцы ўнук.

«Памятаю, — гаворыць ён, прыгадваючы сваё дзяцінства, — як яшчэ не быў дзядзькам Васіліем, а маленькім Васільком, паслала мяне нябожчыца бабуля да пагрэбніка, каб прынесці гладышок з сыракавай».

Дзіўнага тут, вядома, няма: маладзейшы, спрытнейшы. Не лезці ж самой старой бабулі ў склеп. Жадала таго бабуля ці не, а яе даручэнне аказалася для ўнучка першым жыццёвым выпрабаваннем. І дзіва што: залез унук у склеп, а перад яго вачыма столькі гладышоў, ды ўсё з вяршкімі смятанамі. Загарэліся прагай вочы ўнучка, адразу выпала з памяці, па што паслала бабуля, не выстаяў перад спакусай, накінуўся ён на гладышы, пакуль не ўплёў усе вяршкі. А вась пра тое, каб сляды схавалі, не змякіціў.

Дзед адразу заўважыў, грэхадзненне ўнучка і радыў наладзіць яму яшчэ адно выпрабаванне — на шчырасць.

«— А скажы, Васільку,—спытаў ён,—у колькі гладышоў ты смятану злізаў?»

— Я панурыўся, — расказвае Васіль Крыцкі, — і адказваю:

— Я не злізаў.

— Я зараз палезу ў пограб ды і спраўджу.

— Я спалохаўся: чаго добрага палезуць ды пераканаюцца ў маёй правіннасці. Кажу:

— Кот тамака быў, мабыць, ён пааблізваў смятану, я пагнаў яго.

— Эге ж, пагнаў, — кажа дзядуля. — А чаму ў цябе на носе смятана і на чупрыне так

сама... Не шкада смятанамі, а шкада, што махлюеш і яшчэ на ката скідаеш».

Напэўна, калі б узяў тады дзед добрую дзягу ды правучыў манюку як мае быць, дык можа стала б усё на сваё месца. Але, як на грэх, дзед рашыў адысці ад векавога і выпрабаванага сялянскага сродку

хаў гэтакім здаравецкім Васілішчам».

Вядома, ад таго Васілішча, які стаяў некалі, абслоняўлены, перад дзедам, амаль нічога не засталася: «Шторанія, калі ён цяпер голіцца перад лустэркам, то бачыць, што галава ў яго ўжо басаногая. Няма на ёй таго, што трэба, — значыць

УСЁ ПАЧАЛОСЯ СА СМЯТАНЫ

выхавання і паспадыраваўся на эфект сваёй размовы. І, па ўсім відаць, даў маху. Унук павойму ацаніў велікадушнасць і больш цывілізаваны педагогічны прымё дзед. Раз сышло ўсё з рук, сьмдзе і другі, раз удалося—удасца і другі. Так, глядзі, можна і ўсё жыццё пра жыць — да такога філасофскага вываду прыйшоў унучка.

Такім чынам, смятана—гэта толькі першая ступенька на працяглым і складаным шляху грэхадзнення ўнучка. Пэўна ж, дзед і не падазраваў, да чаго прывядзе яго памылка, што з цягам часу яго ўнучка у пошуках новых «вяршкоў» адрачэцца ад зямлі сваёй, ад народа і ў цяжкіх для яго часах будзе хадзіць у хаўрусніках з яго ворагамі, а потым, з чужых краёў, пасылаць яму праклён і прарочыя нішчасці.

Як бачыць, усё пачалося са смятанамі, а скончылася адступніцтвам. Адмысловы фельетаніст «Свабоды» цяпер кліч са свайго няўмелага дзіцячага махлярства і не можа нацшыцца сваімі сённяшнімі ўдачамі, калі ён, як кажа, ужо «выма-

валасоў. А ёсць затое нос, як лапаць».

Вось які ён, Васілішча! Адно яго толькі непакоіць: «Якая яму карысць з гэтага лапаносця!».

Бачыць, да чаго давяла на Захадзе карысліваць былога маленькага махляра: нават да таго ці іншага органа сваёй істоты ставіцца з меркай, а што ён дае, якую яму прыносіць карысць?

Дзіўніца: «Як гэта так Маркс пісаў пра працу, пра тавар і пра грошы. Найгалоўнейшы твор гэтак і загалюлен «Капітал». А сам галей цялотае жыццё... Працы меў—заваліся... а што да тавараў і грошай, дык часам не бывала і шылінга, каб купіць прадуктаў на абед».

Альбо ўзяць таго ж дзед. Гібеў на зямлі, а што за сваё жыццё, акрамя смятанамі, звадаў. І нараджаюцца ж такія дзівакі!

Вось ён, Васіль, нездарма што з басаногай галавой і лапаносем, а сам кум каралю і брат: у кішэні не тое што шылінг, а долары вызвоўваюць. Што яму да тых клопатаў Мар-

кса аб людзях, да тых настаўленняў дзедавых. Паслухайся дзед, дык хто ведае, што б з яго атрымалася? А так знайшоў людзей, якія заўсёды гатовы табе кінуць, толькі чуйна нос трымай па ветру. Смешны народ. Давай ім на чым свет лай бальшавікоў, Саветы. А яму што, Васілішчу!

Даволі ў арганізаваным парадку сканцэнтраванай парансіхалагічнай энергія, і тэхніка пачне рамантавацца. Таксама з транспартаваннем усякага дэбра і бытавога абслугоўвання.

Асабліва ж лёгка развязваецца праблема перасоўвання. Набыў сабе звычайную мятку, сеў на яе і паганяй! Ні табе аўтобусаў, ні матаролера!».

Што гэта? Трызненне, як кажуць, сівай кабылы?

Я прадбачу, што, пазнаёміўшыся з такімі блытанімі і дзіўнымі разважанымі «парансіхалага», вы скажаце, што яны не інакш як належыць вар'яту альбо індывідууму са слабым розумам. Я разумею, што адразу вызначыць, да якой катэгорыі аднесці «парансіхалага», кажучы яго словамі, не так проста і лёгка. Што ж да тых вар'яцтва, то, як сведчаць урачы-псіхіятры, яно часта з'яўляецца вынікам непасильнага разумовага перананпружання. Магчыма, што такое надарылася з адмысловым фельетаністам «Свабоды». Не такая лёгка справа патрапіць у тое сваім гаспадарам і знаходзіць усё новыя вар'яццы, якія б кідалі цень на сваю зямлю і народ. Гэта ж не тое, што вяршкі знімаць з гладышоў. Часам так бедлага загаворыцца, што не ведае: што для чаго — шапка для галавы ці галава для шапкі. Аднойчы ў парансіхалагічным экстазе ён доўга дыскупаў сам з сабой наконт гэтага, што ледзьве разабраўся.

«Вядома, шапка належыць да галавы. Бо калі б было наадварот, то галава існуе выключна, каб на ёй шапку насілі». Во да якіх адкрыццяў прыйшоў «парансіхалаг».

Здагадваюся, дажыві дзед да нашых дзён, ён бы вельмі пашкадаваў, што ў свой час дапусціў педагогічнаму памылку. Калі б узяў тады дзягу ды правучыў малага манюку, у якога выявіліся задаткі махляра, можа б усё стала на сваё месца і, глядзі, з Васіля Крыцкага атрымаўся б нейкі чалавек. А. СТУК.

Аляксандра УС

Апавяданне

ПУХОВАЯ ХУСТКА

— Ба-а-ба-чкі мае! — адхінуўшы фіранку на акне, ускрыкнула Арына. — Глянцце, глянцце, Іваніха ідзе!

Настасся і Ева кінуліся да акна, уткнуліся насамі ў шыбы, пільна ўглядаліся, нібы першы раз бачылі немалую, пасівелую кабету.

— Бач, не ідзе, а павай плыве, — з прыкметным адценнем ні то зайздросці, ні то папроку зазначыла Настасся і тужэй зацягнула рагі паркалёвай хусткі.

— А як ты думала? Лянок у зьяне Іваніхі слаўны ўдаўся, усе дзяўчаты добра зарабілі. Вось і паліто сабе справіла звеннява, — прамовіла спакойна, памяркоўная Ева.

Пра новае паліто Іваніхі Настасся ўжо чула, а вось вялікая пуховая хустка, што пакрывала яе плечы, уразіла незвычайна. «Вядома, да новага паліто і хустка добрая патрэбна. Адно да аднаго, — у думках прыгадала Настасся. — Вось каб і мне такую!»

Ды што там казаць! Купіць такую хустку кожны можа, і яна, Настасся, — таксама. Справа не ў гэтым. Справа ў тым, што Іванісе хустку сын прыслаў. У падарунак. Гэта зусім іншае.

А Іваніха тым часам знікла з вачэй, павярнуўшы на суседнюю вуліцу, што вяла проста да пошты. Жанкі, адышоўшы ад акна, прыселі: Ева з Настэй на каналу, а гаспадыня хаты на табурэтку. І пайшла паміж кабетамі няспешная гаворка. Калі ж знойдзеш час, як не ў святочны дзень, каб адвесці душу, па шчырасці пагаварыць. Гэта ж колькі навін у калгасе за апошні час!

— Ба-а-ба-чкі! — зноў усклікнула Арына. — Каб вы толькі ведалі, якіх машын накуплялі для нашай фермы.

Арына заўсёды ведала ўсё першае, у яе былі нейкі асабліва абвостраны слых да навін. Да яе раней за ўсіх даходзіла, што, дзе робіцца ў калгасе. Можна таму і любілі жанкі завітаць да яе ў вольны час.

— Кажуць, дэкрэніся толькі да нейкай там кнопачкі, — расказвала гаспадыня, — і загудзе, задрыжыць. Вокамі не міргнеш, як пасячэ буракі ці бручку.

— Во да чаго дажылі! — з захапленнем прагаварыла Настасся. — Дзіва, ды і годзе! А мы колькі буракоў ды бручкі нажамі перакрышылі.

— Усяго было ўдосталь, — уставіла Ева. — Няхай жа маладзейшым палёгка будзе ў працы. Не варта зайздросціць.

— А як жа, — не здавалася Настасся, — і мне хочацца націснуць тую кнопачку, каб загула, затарахцела машына. Толькі не дапусцяць: навукі мала, скажуць, тут адукаванія патрэбны. А хіба я вінавата, вайна перашкодзіла навуку атрымаць.

— Ты, Настася, пра іншае дбай, — пераконвала Ева. — Не шкадуй пра тую кнопачку што даручаць адукаванай, маладзейшай...

Тут размова, як часта бывае ў жаночай кампаніі, перакінулася на іншае. Толькі Настасся маўчала, яе турбавалі свае неадчлныя думкі. Ці ж яна горшая за людзей? А чаму б і ёй не кіраваць машынай? Чаму не накінуць на плечы такую хустку, як у Іваніхі?

Пуховая раскоша ніяк не выходзіла з яе галавы.

— Частуйцеся, жанчынкі мае даражэнькія, — сказала Арына і высыпала на цырату падсмажаныя гарбузныя семкі.

Жанчыны падсунуліся да стала, пачалі лузаць семкі.

...А Іваніха тым часам няслешна крочыла да пошты. Сёння яна ішла і сапраўды неяк па-асабліваму. Плечы, заўсёды апушчаныя, выпрасталіся, нават зморшчынкі на твары разышліся. Сустрэчныя пільна глядзелі на яе, нібы бачылі ўпершыню. У адной руцэ Іваніха трымала за ражок канверт, а другой сціскала кончык пухавай хусткі і ўсім, хто трапляўся ёй, лагодна ківала галавой і віталася:

— Добры дзень...

Кожны разумеў: нясе маці пісьмо свайму Фёдару. Адзін з пяцёрых застаўся ён у яе. І тое, што адбывалася ў жанчыны на душы, хавалася за святочным убраннем, адчувала толькі яна сама.

Варсістая светла-шэрая хустка ўкрывала плечы Іваніхі. Дакранаючыся да яе, мяккай, цёплай, пушыстай, Іваніха зноў і зноў прыгадала Федзю: нібы гэта ласкавыя пухлыя ручаньты малага пяшчотна глядзяць яе таар.

Федзя! Не давадзі божа нікому зведаць таго, што выпала на яго долю. Нарадзіўся ўначы, а раницою ў вёску прыйшлі і дзяцей, і хворых пад дулімі аўтаматаў зганялі на плошчу. Паднялі з ложка і яе, парадзіху. Памятае, паспела толькі ўскінуць на плечы кашушок, захінуць малага. Ледзь ногі перастаўляла, тайком спадзівалася, што чацвёрта яе большанькіх, адасланых да сваякрухі, уратуюцца. Не ведала, што і яны на плошчы, разам з усімі, у натоўпе. Фашысты патрабавалі:

— Гаварыць, дзе партызан?

Панурыўшы галовы, моўчкі стаяў натоўп. Іваніха шчыльнай захінула кашушок, мацней прыціснула да грудзей малага. І яе ж Іван з усімі падаўся ў лес. Страшэнная боязь скавала людзей. Паміраць нікому не хацелася, але ўсе маўчалі.

— Апошняе папярэджанне. Інакш будзем — пух-пух! — крыкнуў немец.

Натоўп заварушыўся, загаласілі жанчыны, залемантавалі дзеці, убачыўшы накіраваныя на іх дулы аўтаматаў. Першая аўтаматная чарга... Падаць людзі, упала разам з імі і маладая маці. Больш нічога яна не чула. Не чула і не бачыла, як з лесу выскачылі партызаны, як пачаўся бой. Ачуняла недзе ў чужой хаце. Перш за ўсё спытала: дзе дзеці? А іх ужо не было ў жывых... Загінуў у тым баі і муж.

...Колькі вады з таго часу сцякло ў іх рэчцы Валюжанцы! Колькі зморшчын паклала гора на твары... З тых дзён вайны вяскоўцы завуць яе Іваніхай, нібы забыўшыся, што яе імя Каця. Паважаюць яе за працавітасць, за любоў, што пранесла праз ўсе жыццё да Івана. Пагадалі дзяцей Іваніхіны сяброўкі. Вырас і яе Фе-

дзя, вывучыўся, стаў інжынерам. Спагадлівы і разумны, душою добры, маці не забывае...

А жанчыны ў хаце Арыны паспелі тым часам нагаварыцца. Усе навіны перабралі: і хто якія абновы набыў ці збіраецца набыць, і хто да каго ў сваты пойдзе, і які пасяг сваім нявестам маці рыхтуюць, і пра Іваніху ўспомнілі.

Музіць, ніводная вясковая навіна не закрунула Настасіну душу больш, як гэта, пра пуховую хустку. Быццам яна на яе ўласных плячах, і Настасся нават адчувала цеплыню пуху. А мо' крыўда на сваіх дачок агарнула сэрца, і горкі камяк падкаціўся да горла. Ніводная пра маці не ўспомніць. Паштоўку і то лянуюцца прыслаць. А яна ж, маці, дбала, зычыла ім добра. І ў каго яны ўрадзіліся? Ёдць, па мужавай радні пайшлі. І сваякруха яе, нябожчыца, і залойкі злыя, нядобрыя... Можна так, а можа інакш, але перад суседзямі няма чым пахваліцца. Кожны ведае, што паштальён да яе ў дзверы не стукае. І ўсё ж Настасся не адважваецца ганьбіць дачок перад людзьмі.

— А я вам, жанкі, скажу, што Фёдар Іваніхі добрую на заводзе зэрплату бярэ. Таму і шле падаруначкі маці. А каб не было б за што, не прыслаў бы. Далі-бог, праўду кажу.

Настасся змоўкла і пільна сачыла, што скажуць жанчыны. — Лішняе плячэш, маладзіца, і не сорам табе пра Федзю так казаць, — не ўтрымалася заўсёды спакойная і разважлівая Ева. — Хіба ў яго не было куды пусціць тыя грошы? Калі ўжо на тое пайшло, то ў рэстаран бы схадаіў, пакуціў з хлопцамі. Але чалавек ён душэўны і чулы. Не забыўся пра матчыну ласку ды клопат. Памятае, што маці яго ўзрасцала.

— І то праўда, — падтрымала Еву Арына. — Успомніце, якая дружба была ў Іваніхі з сынам! Усё ласкай, усё дэбратаю. Ніколі з вока хлопца не спускала, прыйдзе з працы — на цэлы вечар у іх гаворкі: усё яму расказа, што было за дзень, і ён ад яе нічога не таіў. І да працы прывучала змалку, і з людзьмі вучыла жыць. А колькі пасылак яму адпраўляла, калі вучыўся!

— Ат, ці толькі Іваніха пра сына так дбала? — засмуцілася Настасся.

— Не, не толькі яна, — згадзілася Ева. — Ты вольна падумаць, чаму ў адной сям'і вырастаюць сардэчныя, чулыя дзеці, а ў другой — сябялюбцы, чэрствыя ды сквапныя?

Настасся ад гэтых слоў яшчэ больш спахмурнела, забылася пра смачныя семкі. Арына таксама змоўкла і задумалася, толькі праз нейкі час яна загаварыла:

— Каб ты была здаровая ды шчаслівая, Ева. Умееш ты правільна разважаць, рукі склаўшы ніколі не сядзела... Чакайце ж, ба-а-ба-чкі, я зараз сунічым узварам вас пачастую.

І яна вынесла з бакоўкі ладны глячок духмянага ўзвару.

ШТЫКОМ І ГРАНАТАЙ

У выдавецтве «Беларусь» выйшла новая кніга «Праз вхуры наваліччых». Аўтарамі яе з'яўляюцца камсамольцы першай паловы 20-х гадоў. Яны расказваюць аб сваім баявым юнацтве, аб стварэнні на Беларусі камсамола.

29 кастрычніка 1918 года на I з'ездзе саюзаў моладзі быў створан Расійскі Камуністычны Саюз Моладзі. У гэты цяжкі для Беларусі час, калі яна была амаль уся акупіравана германскімі войскамі, адзіны толькі Віцебск паслаў на з'езд двух сваіх прадстаўнікоў — Ю. Гайдугу і Е. Сімуніна. Вярнуўшыся, Гайдук і Сімунін наладзілі сход рабочай моладзі, які і з'явіўся пачаткам камсамольскай арганізацыі ў Віцебску. Аб усім гэтым расказвае былы дэлегат першага камсамольскага з'езду Е. Сімунін у артыкуле «Вам уручаецца білет і вінтоўка...»

Аб стварэнні камсамольскай арганізацыі ў Слуцку расказваюць браты Шэйніны ва ўспамінах «Праба агнём», у Мазыры — І. Гладко і Е. Зальцман у нарысе «Штурмавыя гіды».

Камсамольцы 20-х гадоў штыком і гранатай упісалі не адну гераічную старонку ў летапіс нашай краіны, нашай рэспублікі, яны былі першымі і ў мірнай працы. Кніга «Праз вхуры наваліччых» прыхільна сустраэта чытачом. Выдавецтва мае намер працягнуць расказ пра гераічныя і працоўныя справы камсамола рэспублікі.

М. ЖЫГОЦКІ.

НА СТАРОНКАХ «ЗВЕЗДЫ»

Выйшаў студзенскі нумар штомесячнага літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса «Звезда». У ім шырока прадстаўлены паэзія і проза нашай рэспублікі. Беларускі раздзел займае трыццаць старонак часопіснай плошчы. Ён адкрываецца вершамі Максіма Танка і Пятруся Броўкі.

У часопісе надрукаваны таксама вершы Пімена Панчанкі, Максіма Лужаніна, Васіля Віткі. Часопіс знаёміць чытачоў з творами Пятра Прыходзькі, Эдзі Агняцвет, Аляксея Пысіна, Ніла Гілевіча, Янкі Сіпакова, Станіслава Шушкевіча.

Шырока прадстаўлена сучасная беларуская проза малых форм.

Таксама шырока прадстаўлена на старонках тоўстага часопіса адначасова многіх твораў беларускіх паэтаў і празаікаў — прыемная з'ява ў літаратурным жыцці.

Сотні выпускнікоў выйшлі са сцен Брэсцкага музычнага вучылішча за 30 год яго існавання. У школе ёсць клас скрыпкі, віяланчэлі, фартэпіяна, вакальны. НА ЗДЫМКУ: выкладчык Міхаіл МІНСТЭР на занятках з Алегам ЖЫВАТОУСКІМ.

Фота Н. АМЕЛЬЧАНКІ.

НОВЫ НАБОР ГРАМПЛАСЦІНАК

Набор пласцінак у спецыяльнай упакоўцы, прыгожа аздобленай беларускім арнаментам. Уладальнік гэтага падарункавага комплекта, выпушчанага Усесаюзнай студыяй грамплацісу «Мелодыя», зможа шырока пазнаёміцца з музычным жыццём нашай рэспублікі.

Шмат твораў прадстаўлена ў выкананні Дзяржаўнага народнага хору БССР і Дзяржаўнай акадэмічнай харавогай капэлы БССР пад кіраўніцтвам народнага артыста СССР Г. Цітовіча і Р. Шырмы: «Вечарынка ў калгасе» С. Палонскага, «Радасць» А. Туранкова, «Над возерам» М. Наско, «Славім мы свой край» Ю. Семянякі.

Запісаны на грамплацінкі многія з песень у выкананні В. Вуячыча, Н. Багусласкай, В. Кірычэнкі. Сярод іх — «Ты мне вясною прыслася» Ю. Семянякі, «Песня аб Мінску» Ул. Алоўнікава, «Зачараваная вясна», «Залатая восень» Я. Глебава, «Камуністы», «Паміць сэрца», «Стаяць на рэйдзе брыганціны» І. Лучанка, «Асенняя песня» Р. Буцвілоўскага, «Рэха» Я. Грышмана і іншыя.

Адноўлены ў запісу і такія вядомыя беларускія народныя песні, як «Перапёлка» ў апрацоўцы Я. Глебава і «Чаму ж мне не пець» (апрацоўка Я. Грышмана).

М. ПАРАХНЕВІЧ.

Ленинград. Пискаревское кладбище.

Ольга БЕРГГОЛЬЦ

НИКТО НЕ ЗАБЫТ И НИЧТО НЕ ЗАБЫТО

К 25-ЛЕТИЮ СО ДНЯ ПОЛНОГО ОСВОБОЖДЕНИЯ ЛЕНИНГРАДА ОТ ВРАЖЕСКОЙ БЛОКАДЫ

Мы знаем отдаленно и не точно, почти как миф, историю осады Нумансии. В этом древнем городе все жители, не желая сдаваться врагу, погибли от голода, жажды и другого мора. Остался в живых один только мальчик. И когда завоеватели все же вошли в вымерший город, этот мальчик кинулся вниз с высокой башни. Так Нумансия не сдалась врагам.

Много веков назад было «великое псковское сидение», когда наши предки — русские воины тоже устояли перед нашествием захватчиков.

Но стойкость ленинградцев в пору фашистской блокады — в жесточайшую из осад, когда-либо бывших в истории войн, превзошла Нумансию, превзошла «Псковское сидение» и многие другие, известные человечеству великие сопротивления врагу. Не потому, что стены нашего города были особо укреплены, не потому, что мы лили на озверевших врагов расплавленный свинец или горящую смолу. Мы знали, что Гитлер задумал стереть наш город с лица земли, рассчитывал, что Ленинград «выжрет сам себя», фюрер говорил так в 1941 году, в 1942 году и даже в 1943, после прорыва блокады, когда войска Волховского и Ленинградского фронтов соединились. Он кричал это в своем безумии до тех пор, пока мы не растоптали врага.

Я говорю — «мы», потому что сопротивлялся фашизму не только каждый солдат, сопротивлялся каждый ленинградец: старик, женщина, ребенок. Мы вели бой каждую секунду каж-

дым помыслом, каждым движением своим.

В страшную блокадную зиму 1941-42 года, когда огромный город оказался погруженным во тьму (не было электричества), когда в его улицы вмерз транспорт, когда не действовал водопровод и люди ходили за водой на Неву и брали ее в маленькие бидоны и кастрюли и везли к дому на санках, когда они умирали около этих санок или в очередях за хлебным пайком — этим бедным черным кусочком хлеба, который хранится ныне в музее, — даже тогда мы знали, что не может не наступить то хорошее, истинное умное человеческое существование, которое именуется «Миром».

Мир изумлялся Ленинграду. Враги не могли понять, откуда он черпает свои силы. Они не понимали, что мы — русские люди, руководимые Великой партией Ленина, мужавшие при Советской власти, за ее годы накопили огромный опыт коллективной жизни и коллективного труда, в процессе которого рос и хорошел душой человек.

И вот в Ленинграде под изощренной пыткой блокады эти черты советского человека стали еще четче, окрепли, как бы вычеканились в благородном металле. Стойкость Ленинграда — не только традиция «Псковского сидения» — выражение негибкого русского духа, это выражение советского коммунистического духа, это сопротивление фашизму города Ленина, города, где родилась Великая Октябрьская социалистическая революция. И мы ни

на минуту этого не забывали. Пусть памятник Ленину был в те дни закрыт мешками с песком, зашит досками так же, как памятник Петру Первому на набережной Невы, как другие наши сокровища. Но ленинская рука, поднятая вперед, всегда призывала нас помнить о том, что мы везде и всюду — ленинградцы.

Я листаю сейчас свой блокадный дневник, записи, которые были сделаны ровно четверть века назад, в январе 1944 года, когда осуществлялась полная ликвидация блокады. Вот одна запись:

28 января 1944 года. Вечер.

Вчера был у нас в Ленинграде салют по поводу полной ликвидации блокады, прекращения артиллерийских обстрелов. Салют был хороший, и город долго был озарен нарядными ракетами. Он был весь виден, наш бедный, прекрасный город, которому мы отдали столько крови и жизни. Ведь какими бы жертвами ни окупленное, а произошло великое чудо. Ведь он был обречен осенью 1941 года. Ленинград, ведь его готовилось брать немецкое командование, ведь он умирал, падал с ног. Ведь он в течение двух лет и пяти месяцев стоял под обстрелом и по нему били в упор почти безнаказанно. Он не сдался, выжил, победил!

Тогда произошло чудо, которое не могло не произойти. И сейчас, двадцать пять лет спустя, я склоняюсь перед этим чудом и вечно буду благодарна жизни за то, что она сделала меня свидетелем и участником его!

ЗЛАВЕСНАЯ ЛОГИКА ТЭЛЬ-АВИВА

Афиційна няма ніякіх прамых сувязей паміж Ізраілем, НАТО і 6-м флотам ЗША. Аднак за 20 гадоў існавання дзяржавы Ізраіль і знаходжання амерыканскіх ваенных караблёў у Міжземным моры адбылося некалькі падзей, якія даказваюць, што такія сувязі паміж Ізраільскім ваенным камандаваннем, НАТО і ваеннамарскімі сіламі ЗША ўстаноўлены.

У 1953 годзе ўрад Тэль-Авіва заключыў пагадненне з ЗША аб «узаснай ваеннай дапамозе». Яно трымалася ў сакрэце і было апублікавана ў Ізраільскай афіцыйнай газеце (якую не чытаюць шырокія колы грамадскасці) толькі праз пяць гадоў. У час траістай агрэсіі ў кастрычніку 1965 года адносіны паміж невялікімі Ізраільскімі ваеннамарскімі сіламі і ВМС Вялікабрытаніі і Францыі — тады яшчэ дзяржавы, якая ўваходзіла ў ваенную арганізацыю НАТО, — былі вельмі цеснымі. Тады ж у порце Хайфа з'явіліся 3 амерыканскія эсмінцы, як было аб'яўлена афіцыйна, «для эвакуацыі амерыканскіх грамадзян».

У той жа час адбыўся экстраардынарны выпадак, усё значэнне якога было зразумета толькі пазней. Калі ў 1956 годзе агрэсія ў раёне Суэца была ў поўным разгары, у раёне порта Хайфа быў атакаваны трыма французскімі і двума Ізраільскімі эсмінцамі егіпецкі фрегат «Ібрагім эль-Авал». Пасля кароткага бою ён быў захоплены, а потым уключаны ў састаў Ізраільскіх ВМС пад назвай «Хайфа». Пазней аказалася, што ўсе афіцэры на егіпецкім судне, за выключэннем капітана, які быў паранены, з'яўляліся англійскімі або французскімі «саветнікамі». Яны адправіліся ў «палон» у параднай форме.

Я расказаў гэту гісторыю таму, што ў час агрэсіі 1967 года супраць арабскіх краін амерыканскае судна тыпу «Ліберці» было абстраляна і моцна пашкоджана Ізраільскімі самалётамі і тарпеднымі катэрамі, прычым 36 чалавек экіпажа было забіта і дзесяткі ранены. Аказалася, што гэта шпіёнскі карабель 6-га амерыканскага флоту, які выконваў заданні ўсяго за 15 міль ад паўночных берагоў Сінайскага паўвострава. Што рабіў гэты карабель, ад верху да трыма навінкі электронікі, за тысячы міль ад берагоў ЗША? Чаму Ізраільцыне спрабавалі патапіць яго? Можна толькі меркаваць, што шпіёнскае судна адыграла важную ролю ў тым, што, як стала вядома пазней, Ізраільская армія валодала дакладнымі звесткамі аб ваенных аэрадромах ААР і нават аб размяшчэнні наземнай артылерыі ваенна-паветраных сіл, што радарныя ўстаноўкі ААР не змаглі даваць правільных звестак з-за радыёперашкод, што коды ВПС ААР былі вядомыя ворагу. І, напэўна, Ізраільская армія, атакаваўшы карабель, спрабавала (са згоды камандавання ЗША або без яе) утаіць гэтыя сведчання амерыкана-Ізраільскага супрацоўніцтва. І толькі тое, што гэта жорсткае дзеянне не ўдалося поўнацю, дапамагло раскрыць некаторыя тайны.

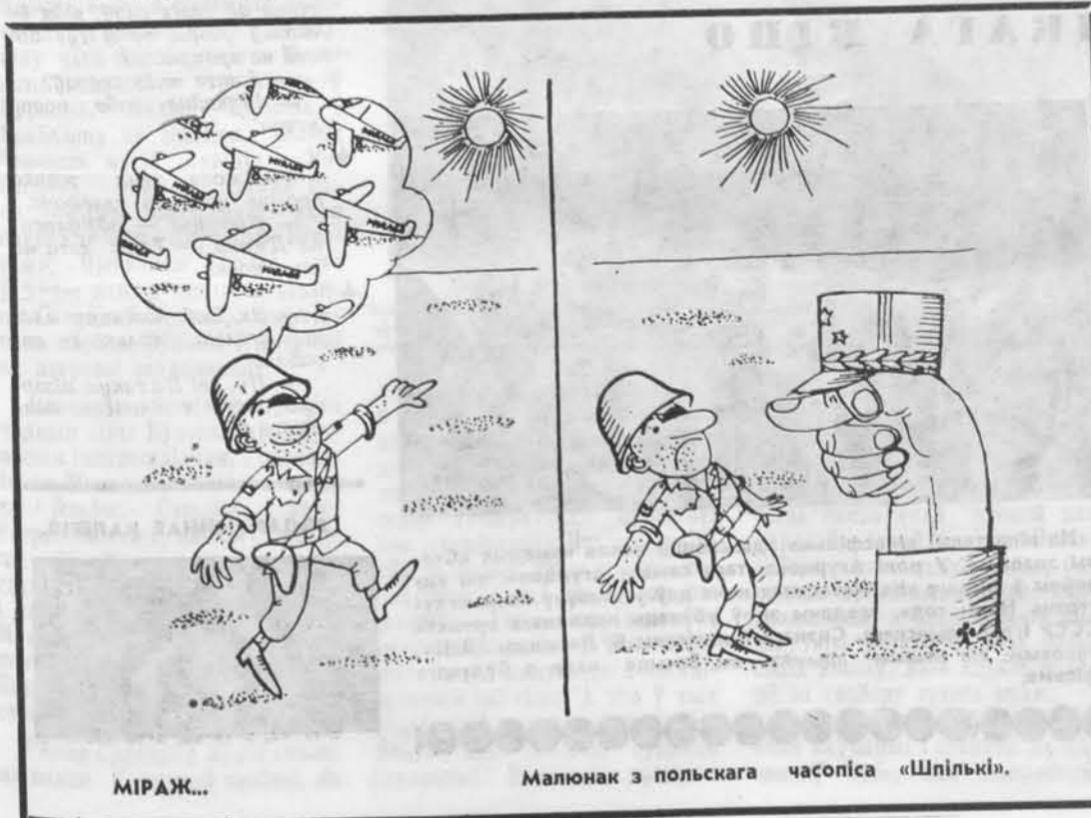
У апошнія месяцы Ізраільская прэса адкрыта абмяркоўвае надуманую «савецкую пагрозу Бяспецы Ізраіля» — так яна называе дапамогу, аказаную Савецкім Саюзам арабскім краінам, ахвярам агрэсіі. Правячыя колы і кантраляемая імі сродкі масавай прапаганды выкарысталі знаходжанне караблёў Ваенна-Марскога Флоту СССР у Міжземным моры для таго, каб узяць новую хвалю антысавецкага паклёпу. Яны нават не адчуваюць негунтоўнасці сваіх аргументаў: зусім жа незразумела, чаму 6-ы амерыканскі флот можа папаваць у Міжземным моры, за тысячы міль ад бліжэйшага ўзбярэжжа ЗША, а прысутнасць у гэтых водах савецкага флоту разглядаецца як «уварванне», хоць Савецкі Саюз мае шматлікія порты на Чорным моры — гэтай арганічнай частцы міжземнаморскіх шляхоў.

Але чаму я тут тавару аб усім гэтым? Таму што антысавецкія выдумкі Ізраільскай прэсы суправаджаюцца спекуляцыямі на тэму, ці можа Ізраіль, у выпадку «аднаўлення арабскай агрэсіі», якой прапаганда Тэль-Авіва палюхае сваіх грамадзян, паспадыяцца на актыўную ваенную падтрымку ЗША і перш за ўсё 6-га флоту? Правіцелі Ізраіля і Іх прыхільнікі, здаецца, зусім упэўнены ў гэтым. І на самай справе, да таго часу, пакуль яны сваёй агрэсіўнай палітыкай служаць мэтам амерыканскага імперыялізму, накіраваным супраць нацыянальна-вызваленчага руху ў арабскіх краінах, яны могуць разлічваць на дапамогу ЗША. Больш таго, без падтрымкі Белага дома, без прысутнасці 6-га флоту па суседству правячыя колы Тэль-Авіва не асмеліліся б паводзіць сябе так агрэсіўна, як цяпер.

Залежнасць Ізраіля ад Вашынгтона моцна ўзрасла з 1967 года, пасля таго як грамадская думка ўсяго свету асудзіла Ізраільскую палітыку агрэсіі і экспансіі, адмову падпарадкавацца Статуту ААН і лістападаўскай (1967 года) рэзалюцыі Савета Бяспекі. Правячыя колы Тэль-Авіва аказаліся ў ізаляцыі на міжнароднай арэне, але Іх адкрыта падтрымліваюць імперыялісты ЗША, ФРГ і Англіі.

Ізраіль павінен выканаць рэзалюцыю Савета Бяспекі ад 22 лістапада 1967 года і рашэнні ААН адносна арабскіх бежанцаў і іншых пытанняў. Адзіна магчымай палітыкай Ізраіля павіна быць адмова ад залежных сувязей з Белым домам, адмова ад «супрацоўніцтва» з НАТО і ад спадзявання на 6-ы флот, які служаць пагрозай нацыянальна-вызваленчаму руху народаў Блізкага Усходу і нацэлен супраць паўднёвых граніц Савецкага Саюза. Самая мудрай для Ізраіля і самай абяцаючай для будучага яго народа была б палітыка, якую прапануе камуністычная партыя: не з імперыялістамі супраць арабскіх народаў, а з арабамі — супраць імперыялістаў. Праводзячы палітыку на гэтай аснове, краіна зможа вырвацца з ізаляцыі і зноў заваяваць прызнанне і сімпатыі ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва і сваіх арабскіх суседзяў.

Ганс ЛЕБРЭХТ,
карэспандэнт газет Ізраільскай кампартыі «Зу Гадрэх» і «Аль-Ітыхад».

МІРАЖ...

Малюнак з польскага часопіса «Шпількі».

ГАРАДОК КАСМАДРОМА

Гарадок касмадрама. Калі пад'язджаць да яго на аўтамашыне, ён, як міраж, узнікае на бязмежнай раўніне. Бачыш светлыя будынкі, размешчаныя па строгім, прасторным плане забудовы. Гарадок малады. Гуляючы па вуліцах, ловіш сябе на думцы, што тут няма нічога незвычайнага. Такія ж дамы, кафе, магазіны, кінатэатры, як у любым гарадку, які вырастае поблізу новага завода ці шахты.

Дзеці з ранцамі за спіной сляшчаюцца раніцай у школу. Магчыма, яны вызначаюцца ад сваіх равеснікаў у іншых гарадах толькі тым, што сярод іх вышэйшы працэнт тых, хто марыць стаць касманаўтамі і канструктарамі будучых міжпланетных караблёў. Як у любым іншым горадзе, дзеці адчуваюць сябе гаспадарамі. Для іх музычная школа і самадзейны тэатр юнага глядача ставяць на сцэне чароўныя казкі. У магазіне «Малыш» — багаты выбар цацак.

Падлеткаў больш за ўсё цікавіць стадыён. Футбольнае

поле на ім з травяным покрывам, які старанна ахоўваецца ад капрызаў суролага клімата. Гарадскія ўлады абяцаюць хутка закончыць будаўніцтва закрытага спартыўнага комплексу і плавальнага басейна.

У гарадку некалькі бібліятэк, у тым ліку спецыялізаваная, з навукова-тэхнічнай літаратурай. На яе вялікі попыт — тут працуе тэхнікум і філіял вуні. Кінатэатру «Сатурн» з шырокім экранам, з кандыцыянаваным паветрам можа пазайдросціць любая сталіца. Пастаяннага тэатра ў гарадку няма, але часта госцяць артысты з іншых гарадоў.

Гарсавет да 100-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леніна плануе ўзвесці на цэнтральнай плошчы манумент стваральніка савецкай дзяржавы. Вуліцы ў гарадку маюць і традыцыйныя назвы, якія сустрачэш усюды, — Тэатральная, Камунальная, і звязаныя са спецыфікай працы большасці яго жыхароў — вуліца Імя Гагарына, плошча Каралёва, вуліца Касманаў-

таў. Шырокія, прамыя, прыгожыя вуліцы. Маладыя маці паважна возяць дзіцячыя каляскі. Малыя павінны прывыкнуць і да зімовых сцюж, і да летняй спекі...

Гарадок з году ў год становіцца ўсё больш зялёным, вуліцы абсаджаны алеймі таполяў, карагача, акацый, пакуль невысокіх — дамы, як вядома, растуць хутчэй, чым дрэвы. Але ёсць тут адна асабліва алей. Кожны з касманаўтаў пасадзіў у ёй па дрэву. Апошняе ў радзе, самае маленькае, — Георгія Берагавога. Хутка алей будзе падоўжана.

Гарадок ганарыцца сваімі памятнымі мясцінамі. Я бачыў сціплы пакуль абеліск на старце першага штучнага спадарожніка Зямлі. А стартавая пляцоўка Юрыя Гагарына, — ці не заслугоўвае яна лёсу Мекі ў эпоху накарэння Космасу? Ёсць домік Каралёва, які захоўвае памяць пра выдатнага канструктара, якому многім абавязана савецкая касманаўтыка.

В. АРДАТОУСКІ.
АДН.

У сасновым бары на маляўнічым беразе Заспаўскага вадасховішча вядзецца будаўніцтва вялікага комплексу адпачынку. Здадзена ў эксплуатацыю першая чарга — 9-павярховы будынак пансіяната на 200 месц. Тут размясціліся двух- і трохпакаёвыя нумары з кухнямі, холамі і кафетэрыем. Вядзецца будаўніцтва 14-павярховага будынка на 500 месц з умяшчальнай глядзельнай залай, рэстаранам, аддзяленнем сувязі і іншымі бытавымі памяшканнямі. У перспектыве — стварэнне спартыўных пляцовак, лодчай станцыі, камфартабельнага пляжу. Узвядзенне гэтага комплексу разлічана завяршыць да канца 1970 года. Новы пансіят ужо прыняў першых адпачываючых. НА ЗДЫМКУ: агульны выгляд пансіяната.

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

РОКУЭЛ КЕНТ У ЗАХАПЛЕННІ

ПІСЬМО АМЕРЫКАНСКАГА МАСТАКА ДА РАСІЙСКАГА ФОТААМАТАРА

У старадаўняе рускае сяло Спаса-Таліцу, што размешчана ў Кіраўскай вобласці, прыйшло пісьмо са Злучаных Штатаў Амерыкі. Вядомы амерыканскі мастак і пісьменнік Рокуэл Кент у захваленні ад падарунка свайго расійскага паклонніка, сельскага фотаамацара Івана Крысава. Мінутым летам мастак атрымаў ад яго альбом фатаграфій пад назвай «Маё фотапалаванне», у якім паказана прырода Расіі ва ўсякую пару года. Гэта плён шматгадовай працы фотаамацара, адзначаны тонкай назіральнасцю і высокім майстэрствам.

І вось Рокуэл Кент піша:

«Дарагі Іван Аляксандравіч!

Ваш цудоўны фотаальбом я атрымаў. Я зусім узрушаны яго прыгажосцю і Вашай ветлівасцю. Гэту рэч нельга адразу прагледзець і пакласці на паліцу з іншымі кнігамі. Яна павінна знаходзіцца пад рукой, дзе я зможа паглядзець усякі, хто любіць прыроду, якую не ўсе маюць вакол сябе і якая ў значнай ступені садзейнічае развіццю чалавецтва. Аднак натуральнае асяроддзе, на жаль, даво-

дзіцца назіраць рэдка ў наш індустрыяльны век.

У альбоме, які Вы мне прыслалі, яна (прырода) захавана і даступна нам ва ўсякую пару года, ва ўсякае надвор'е. Гэтым можна любвацца ў сябе дома. Гэты альбом, за які я дзякую Вам, прыносіць прыроду ў наша жыццё.

Я поўнасю ацэньваю тую каштоўную гадзіну плённай працы, якія Вы ўклалі ў стварэнне гэтага фотаальбома. Ваша ветлівасць прысылкі яго мне з'яўляецца актам дружбы, за якую я буду Вам заўсёды ўдзячны.

Ваша любоў да жыцця і прыроды настолькі відаць з фатаграфій, што я нават не магу жадаць большай радасці, чым добрага здароўя і непарушнага міру Вашага розуму і сэрца.

Думаю пра мяне, як пра вечна ўдзячнага і добрага сябра.

Рокуэл Кент».

Гэта пісьмо Іван Крысаў перадаў у рэдакцыю абласной газеты, дзе вось ужо шмат гадоў доўжыцца яго фотаздымкі.

А. НІКІЦІН.
АДН.

ГУМАР

- Нулым мясяцы вы гаварылі мне тое ж самае!
— Дык хіба я не стрымаў слова?
- Настаўнік фізкультуры:
— Дзеці, ляжце на спіну, падымце ногі і круціце імі, як быццам вы едзце на веласіпедзе... Добра, дзеці, добра... хутчэй лямпа хутчэй... Паўлік, а ты чаго лянуешся?
— А я еду з горкі...
- Сусед да суседа:
— Сёння я купіў жонцы да дня нараджэння бісерныя каралі.
— Але, як я ведаю, яна хацела мець легкавушкі...
— Яно-то так. Аднак дзе ты бачыў, каб прадаваліся фальшывыя машыны?
- Калі мой шэф не адмовіцца ад сваіх слоў, які ён сказаў учора, то я тут болей не працую.
— А што ж ён сказаў?
— Шкайце сабе новае месца.
- Джока, твая жонка просіць цябе да тэлефона.
— Просіць? — здзіўляецца Джока. — Тады гэта не мая жонка.
- Эх, каб кожнаму плацілі столькі, колькі ён зарабляе!
— Ну, не! На такую мізэрную плату я ніколі не згадзіўся б.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК,
ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77
ТЭЛЕФОНЫ: 6-10-31,
6-97-92, 6-18-88, 3-13-15.

НАВІНЫ САВЕЦКАГА КІНО

«Пачуцці» — так называецца фільм, здымкі якога завяршаюцца на Літоўскай кінастудыі. Сцэнарый напісаны вядомым літоўскім кінарэжысёрам, лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Вітаўтасам Жалаквічусам па раманах Эгона Ліва «Чортава двойня». У карціне заняты таленавітыя савецкія актёры. НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма «Пачуцці».

На кінастудыі «Масфільм» здымаецца новая камедыя «Стары знаёмы». У ролі Агурцова, таго самага Агурцова, які аднойчы ў фільме «Карнавальная ноч» даў устаноўку «весела сустраць Новы год», глядачы зноў убачаць народнага артыста СССР Ігара Ільінскага. Сцэнарый напісаны Б. Ласкіным і В. Палляковым. На нашым здымку вы бачыце кадр з будучага фільма.